Mittuniversitetet, Sundsvall
Institutionen för samhällsvetenskap
Statsvetenskap D, Magisteruppsats

2008-05-29

Bulgarien och Rumänien

VÄGEN TILL EU

Kristofer Stjernqvist
Stina Eriksson

Handledare:
Marie-Louise von Bergmann-Winberg

”Utvidgningen är ett av EU:s kraftfullaste politiska redskap. Den dragningskraft som EU utövar har bidragit till de central- och östeuropeiska ländernas omvandling från kommunistiska regimer till moderna, välfungerande demokratier. (…) Alla europeiska medborgare gynnas av att grannländerna är stabila demokratier och välmående marknadsekonomier. Det är livsviktigt för EU att se till att utvidgningsprocessen sköts med omsorg, så att fred, stabilitet, välstånd, demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstatsprincipen kan spridas över hela Europa.”

– Ur 2005 års strategidokument för utvidgningen, Europeiska Gemenskapernas Kommission

Abstract

Bulgaria and Romania – The Road to EU

The main cause with this study was to examine if Bulgaria's and Romania's road to EU have been similar, and which possibilities the EU has had to directly influence the countries, and which problems were the main explanation/reason to why the countries did not get the possibility/opportunity to accede to the EU already in 2004. This took place through a qualitative text analysis where the multipel case study was the method used. The study was divided into two different dimensions; macro and micro, where macro have been the tools that the EU uses in an enlargement process, and micro have been the way the tools were used in the study's two different countries, and the way the countries worked amongst the tools. The study has had two theoretical approaches; the neo-realistic, and the constructivistic. By this two contrastory theories it was explained which way the two dimensions took. In the analytical description the two countries way to the EU was compared, where only marginal differences between the countries were found, and the same result were found amongst the citizens' attitudes towards the EU and Europe. The two tools mainly used in the accession process were the Copenhagen Criterias, and an invisible tool in the shape of pressures and threats from the EU to push the countries into change. The defining reasons to why the countries were unable to accede to the EU in 2004, were the high level of corruption in the countries, the discrimination of the Roman minority (within the countries) and finally the administrative confusion which lead to ineffective authorities. The study was able to explain the macro level foremost from a neo-realistic view, mainly because the chief aim was to create equal states and the micro level mainly from a constructivistic perspective since the countries act in collusion with its citizens.

Keywords: *Bulgaria, Romania, Neo-realism, Constructivism, the EU, Copenhagen Criterias*

Sammanfattning

Syftet med denna studie var att undersöka vad som var avgörande för att Bulgarien och Rumänien inte fick ansluta till EU redan 2004, och huruvida detta kan förklaras genom respektive lands väg till EU-medlemskap. Detta för att se om det går att identifiera samma problematik i de båda länderna. Vidare ska studien utreda hur EU:s olika program och verktyg för anslutning är utformade, och om denna utformning kan vara avgörande för Bulgariens och Rumäniens anslutningar till EU.

Kvalitativa textanalyser och en multipel fallstudie där Bulgarien, Rumänien och EU och relationen mellan dessa har tillsammans varit delarna som skapat helheten. Detta har varit studiens utgångspunkt. För att kunna uppnå syftet delades studien upp i två dimensioner; makro samt mikro. Makro har varit de verktyg som EU haft att tillgå i utvidgningsprocessen och mikro har varit hur dessa verktyg använts i undersökningens två typfall, samt hur dessa typfall har arbetat utifrån verktygen.

Studien har haft två teoretiska angreppssätt; det neo-realistiska och det konstruktivistiska. Med hjälp av dessa kontrasterande teorier förklarades det vilken av dessa två vägar de olika dimensionerna gått.

EU är i grunden en tullunion som vill bevara freden på den europeiska kontinenten. Med tiden utvecklades och expanderades denna gemenskap, till främsta del genom rekryteringen av nya medlemsstater och utvecklingen ledde till en utökad integration i Europa. Idag består unionen av 27 medlemsstater, och utvidgningen pågår fortlöpande. Genom Köpenhamnskriterierna som bestämdes av EU 1993 regleras kraven för ett ansökande land. Dessa kriterier ligger som grund för förhandlingskapitlen som anges i acquis.

Makronivån presenterades i fyra olika avsnitt; Köpenhamnskriterierna, acquis, Agenda 2000 samt Phare Programme. Den första utgör grunden för anslutningen, där specifika krav på de ansökande länderna benämns, acquis vilka är grunden för förhandlingarna och handlar kortfattat om ländernas möjlighet att anpassa sig till EU:s struktur, Agenda 2000 som är ett program som kom till för att bedömningen av framtida medlemsstater skulle bli rättvis och övergripande för alla, där framstegsrapporterna är den viktigaste delen, samt Phare Programme som är ett program för ekonomiskt bistånd till de ansökande länderna.

Mikronivån presenterades kronologiskt i två olika delar, vilka var studiens två typfall; Bulgarien samt Rumänien. Deras väg till EU-medlemskap presenterades med utgång från Berlinmurens fall 1989, fram till dess att de blev medlemmar i EU 1 januari, 2007. Det redogjordes även för inställningen hos dess medborgare i olika frågor främst rörande deras inställning till och dess kunskap rörande EU och Europa.

I den analytiska framställningen jämfördes de båda ländernas väg till EU, där det endast fanns marginella skillnader mellan länderna. Det gick att se att problematiken i de båda länderna har varit likvärdig under anslutningsprocessen, vilket till viss del gick att förklara utifrån deras före detta kommunistiska regimer. Även medborgarnas ståndpunkt i olika frågor har varit relativt likvärdiga i de båda länderna.

De två verktyg som främst användes i anslutningsprocessen var Köpenhamnskriterierna och ett osynligt verktyg i form av påtryckningar och hot från EU:s sida för att pressa länderna till förändringar. Framstegsrapporterna har fungerat som ett sätt för både EU och länderna att se var i processen de ligger, och konkret vet vad som behöver förändras. Kortfattat har de fungerat som Köpenhamnskriteriernas förlängda arm.

Det som kundes ses som avgörande för att länderna inte fick ansluta till EU redan 2004 var den höga nivån av korruption i länderna, dess diskriminering av den romska minoriteten samt den administrativa förvirring som ledde till ineffektiva myndigheter.

Slutligen gick det att förklara makronivån främst utifrån ett neo-realistiskt synsätt, för att målet främst är att skapa likvärdiga stater och mikronivån främst ifrån ett konstruktivistiskt perspektiv för att länderna agerar i visst samförstånd med sina medborgare.

Index

1. INLEDNING - 6 -

1.1 PROBLEMBAKGRUND - 6 -
1.2 FORSKNINGSPROBLEM - 7 -
1.3 SYFTE - 7 -

2. TEORETISKA UTGÅNGSPUNKTER - 8 -

2.1 NEO-REALISM - 8 -
2.2 KONSTRUKTIVISM - 11 -
2.3 TEORIAPPLICERING - 14 -
2.4 TIDIGARE FORSKNING - 15 -

3. METOD - 17 -

3.1 MATERIAL - 19 -
3.1.1 URVAL OCH AVGRÄNSNING - 20 -
3.2 RESULTATSAMMANSTÄLLNING - 21 -

4. VÄGEN TILL ETT MEDLEMSKAP - 22 -

4.1 FRÅN ANSÖKAN TILL MEDLEMSKAP - 22 -
4.2 MAKRO - 24 -
4.2.1 KÖPENHAMNSKRITERIERNA - 24 -
4.2.2 ACQUIS - 26 -
4.2.3 AGENDA 2000 - 26 -
4.2.4 PHARE PROGRAMME - 27 -
4.3 MIKRO - 28 -
4.3.1 BULGARIEN - 28 -
4.3.2 RUMÄNIEN - 41 -

5. HUR BLEV MEDLEMSKAPET TILL? - 54 -

5.1 BULGARIENS OCH RUMÄNIENS VÄG TILL EU - 54 -
5.2 EU:S VERKTYG – HUR HAR DE ANVÄNTS? - 58 -
5.3 TEORETISK KOPPLING - 59 -
5.3.1 MAKRO - 60 -
5.3.2 MIKRO - 61 -
5.4 SLUTSATS - 67 -

KÄLL- OCH LITTERATURFÖRTECKNING - 69 -

BILAGA

1. Inledning

1.1 Problembakgrund

Den europeiska unionen (EU) är ett organ som syftar till att bibehålla fred på den europeiska kontinenten. I grund och botten är EU en tullunion, men idag används dock de ekonomiska medlen mestadels för att uppnå fredsmålen. EU består av 27 medlemsstater, från Portugal i väst till Bulgarien och Rumänien i öst[1], och många nya länder väntar i dörren.

EU är en sammansättning av institutioner bestående av länder som frivilligt överlåtit en viss del av beslutsfattandet till ett mellanstatligt organ[2]. Unionens historia börjar 1952, då Europeiska Kol- och Stålgemenskapen (EKSG) bildades. Detta samarbete innebar att de sex medlemsstaterna Tyskland, Italien, Frankrike, Nederländerna, Belgien och Luxemburg skapade en gemensam marknad för kol och stål.[3] Samarbetet utvecklades, och 1968 bildades EG. 1973 tillkom tre nya medlemsländer, Danmark, Irland och Storbritannien. Senare tillkom även Grekland som medlemsstat, vilket skedde 1981. En ytterligare expansion gjordes 1986, då Spanien och Portugal beviljades medlemskap inom samarbetet.[4]

Utvidgningen av EG skapade nya förutsättningar att bygga nya politiska och ekonomiska samarbeten. Detta ledde fram till Maastrichtfördraget, vilket byggde plattformen till det framtida samarbetet. Genom fördraget bytte samarbetet även namn till EU. [5]

I nästa expansion av unionen 1 januari, 1995 blev även Sverige, Finland samt Österrike medlemmar. I och med denna expansion hade unionen nu 15 medlemsstater[6]. Efter detta dröjde det ändå fram till 2004 innan nästa expansion skedde. Detta blev ett startskott för en ny era i EU:s historia, då dessa tio medlemsländer generellt sett var mycket fattigare än de länder som redan var med i EU. Förutom Malta och Cypern har de övriga länderna just kommit ur en 40-årig era av kommunism och var i stort behov av sociala reformer, och hjälp för att få

---

[1] Möller, B (2007) *Vad är EU.. och vad kan det bli?*. Stockholm: Santérus förlag, s. 11
[2] Ibid, s. 48
[3] http://www.eu-upplysningen.se/Medlemskap-och-historik/Historik/Kol--och-stalgemenskapen/ [2008-01-04]
[4] Möller (2007) s. 14
[5] Ibid
[6] Cameron, F, *Widening and Deepening* ur Cameron, F (2004) *The future of Europe – integration and enlargement*. London: Routledge, s. 5

landet på fötter igen[7]. De stater som blev medlemmar genom denna expansion var Polen, Ungern, Tjeckien, Slovakien, Slovenien, Estland, Lettland, Litauen, Cypern samt Malta. EU hade nu 25 medlemsstater[8].

1.2 Forskningsproblem

2007 skedde nästa utvidgning i EU:s historia, då Bulgarien och Rumänien anslöt sig till unionen. Dessa två länder ansökte om medlemskap vid ungefär samma tidpunkt som de som anslöt sig 2004. De lämnades utanför den stora utvidgningen som skedde 2004 och nu krävdes stora uppoffringar för att länderna skulle klara av att nå kraven från EU och vara redo att ansluta dig till unionen vid nästkommande utvidgning. En fråga som går att ställa är varför dessa två länder utelämnades från den största utvidgningen i EU:s historia, och vad var det som gjorde att de utelämnades. Det intressanta ligger i att finna de essentiella förklaringarna till varför även inte de fick gå med 2004. Dessa två länders arbete, och dess relation till EU är grunden i undersökningen.

Denna problematik kan härledas till två olika dimensioner av integration och beslutsfattande vilka kan sammanfattas som följande; (1) de verktyg som EU har att tillgå i utvidgningsprocessen, (2) hur dessa verktyg används i undersökningens två typfall, samt hur dessa typfall har arbetat utifrån verktygen. Med verktyg menas de olika program, krav samt hjälpmedel som EU har. Hädanefter kommer vi att benämna dessa dimensioner som (1) makro samt (2) mikro.

1.3 Syfte

Syftet med denna studie är att undersöka vad som var avgörande för att Bulgarien och Rumänien inte fick ansluta till EU redan 2004, och huruvida detta kan förklaras genom respektive lands väg till EU-medlemskap. Detta för att se om det går att identifiera samma problematik i de båda länderna. Vidare ska studien även utreda hur EU:s olika program och verktyg för anslutning är utformade, och om denna utformning kan vara avgörande för Bulgariens och Rumäniens anslutningar till EU.

---

[7] *Europe on the move / Commission of the European Communities*, European documentation (2007) Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, s. 18
[8] Ibid

2. Teoretiska utgångspunkter

I detta kapitel kommer det att redogöras för den teoretiska ram som ligger till grund för undersökningen. Dessa teorier kommer främst att användas som ett analysverktyg för att uppnå syftet. Undersökningens teorier är kontrasterande, och genom detta skapas två teoretiska synsätt som skiljer sig åt. Detta för att skapa en bredd i undersökningen.

2.1 Neo-realism

Huvudpunkten inom neo-realismen är att det internationella systemet snarare är anarkistiskt än hierarkiskt[9]. Det anarkistiska systemet saknar en effektiv centraliserad institution som kan sammankopplas med osäkerhet och våld[10]. Bara för att det är ett anarkistiskt system saknas inte den internationella strukturen, men den hämmas av den, då långvariga samarbeten minimeras för att stater tvingas konkurrera med varandra, och agera rationellt. Den internationella misstänksamheten blir en konsekvens av det anarkistiska systemet, där det inte finns en hierarkisk struktur[11].

Staterna ska vara funktionellt och formellt likvärdiga, och en viktig del är hur mycket makt stater har över varandra. Staters agerande på den internationella arenan kommer att skilja sig åt beroende på vilken maktposition de har, vilket även kan skapa mönster av konflikter och samarbeten[12]. För att belysa konfliktmönstret kan det ses genom den osäkerhet som råder på den internationella arenan, där stater inte vet eller kan räkna ut hur andra stater tänker agera, och då blir staters maktposition än viktigare[13].

Det neo-realistiska synsättet har tre punkter som är viktiga att lyfta fram. Stater är och ska vara den primära aktören i den internationella politiken, de är rationella och dess preferenser och val är skapade utifrån frånvaron av en effektiv centraliserad internationell institution.[14] Institutionerna i sig är inte av stor vikt för staternas agerande, utan det är interaktionen staterna emellan som är det viktiga. Institutionerna fungerar som ett hjälpmedel för att uppnå

[9] Rosamond, B (2000) *Theories of european integration.* New York*:* Palgrave Macmillan, s. 131f
[10] Waltz, K (1979) *Theory of international politics.* New York: McGraw Hill, s. 102
[11] Rosamond, B (2000) s. 132f
[12] Ibid
[13] Waltz, K (1979 s. 165
[14] Grieco, M, J (1995) *The Maastricht Treaty; Economic and Monetary Union and the neo-realist research programme.* Review oc International Studies, vol. 21, s. 27

högsta graden av interaktion och samarbete mellan stater. För att exemplifiera lyfter Grieco fram EU som en av de institutionella sammansättningar som har intensifierat samarbetet mellan staterna, och detta har även stärkt institutionen i sig[15].

Stater tenderar till att söka samarbeten med stater som ses som starkare än dem själv, vilket kan hänföras tillbaka till maktpositionen på den internationella arenan. Genom att samarbeta med en stat som är starkare skapar man dels ett större skydd från andra stater, och undviker möjligheten att bli utnyttjad[16]. Detta är vad som kallas *self-help system* och som innebär att stater spenderar en viss tid till att framhäva samarbetet, och genom detta skapa ett starkare skydd för sig själv, och för samarbetspartnern. Detta system är viktigt inom det anarkistiska systemet, eftersom svaga stater riskerar att utnyttjas av de starkare[17]. Inom detta system tenderar det till att bli som så att de starka staterna bestämmer agendan[18], och de små staterna är tvingade till att följa det, och det är därför self-help system är så pass viktigt. I ett self-help system oroar sig aktörerna över sin egen överlevnad, och det är det är denna oro som speglar deras beteende på den internationella arenan. Ju mer en stat specialiserar sig, desto mer beroende blir de av andra stater. Desto högre beroendet är, desto högre är även sårbarheten, vilket skapar ett ännu större beroende[19].

Bara för att stater agerar för att skydda sig själv, och stärka sin egen säkerhet betyder inte det att samarbeten inte sker utanför denna säkerhetsprincip. Ingen stat kan enbart agera utifrån säkerhetsprincipen utan måste ta hänsyn till internationella problem, vilket kan ses som en risk med self-help system[20]. Stater inom detta system tvingas agera utifrån det internationella systemets bästa, och är tvunget att förbise sitt egna rationella bästa. Detta kan exemplifieras med den rädsla som fanns under 1950-talet för de stora kärnkraftshot som då fanns. Under 1970-talet hade rädslan förflyttats till den stora fattigdom som då fanns i världen[21]. Idag kan denna rädsla exemplifieras med klimathotet, eller den stora rädsla som finns för terroristattacker. Genom detta är staterna tvungna till att se till det internationella systemets bästa, och genom detta undermineras staternas inhemska politik. Problemet finns på den globala arenan, men lösningen måste komma till utifrån de olika staternas agerande. De

[15] Grieco (1995), s. 28f
[16] Ibid, s. 34
[17] Waltz (1979) s. 105
[18] Rosamond (2000) s. 132
[19] Waltz (1979) s. 105ff
[20] Ibid, s. 92
[21] Ibid, s. 109

internationella problemen behöver en internationell lösning, men det är en avsaknad av en global institution som kan skapa en unison lösning av dessa problem. Stora problem kan bli lösta av starka aktörer. Det är därför stora stater måste ta stort ansvar, och stora steg, för att de mindre staterna ska följa efter, för att öka incitamenten för en lösning av de stora problemen. Problemet är att de stora staterna även måste se till sitt eget bästa, då de inte är beroende av någon annan, eller kan lita på att någon annan stat löser det åt dem[22]. Staterna i sig är de enda internationella aktörerna, och genom detta är det staterna som formar det internationella systemet. Strukturen i sig påverkas stort av de stora staterna på den internationella arenan[23].

Staternas suveränitet är av stor betydelse på den internationella nivån, då det inte finns en global aktör som bestämmer agendan. Dock bör det poängteras att det inte är kontrasterande att som stat vara suverän, och beroende. Att en stat är en suverän är att den själv kan bestämma över interna och externa problem, och kan komma på en lösning själv. Detta innebär också att de själva inser vikten av hjälp från andra aktörer vilket minskar deras egen frihet, då de blir förpliktigade att agera tillsammans med den aktör man tagit hjälp av. Denna hjälp skapar en form av beroende aktörerna emellan.[24]

Grieco identifierar fyra problem med det neo-realistiska synsättet inom EU. (1) Han lyfter fram godkännandet av Maastrichtfördraget som ett exempel där institutionen EU är av essentiell betydelse för aktörer och har en hierarkisk struktur. Han menar att detta är att gå emot neo-realismen, medan förespråkare för denna teori försöker döda detta argument genom att påstå att aktörerna har agerat irrationellt, vilket gör det omöjligt att tillämpa teorin på denna fråga[25]. (2) Med EU:s allt starkare institutioner går det att se det internationella systemet som hierarkiskt snarare än anarkiskt, vilket opponerar sig mot det neo-realistiska angreppssättet[26]. (3) Under 1980-talet växte sig Tysklands roll inom EU allt starkare och utifrån neo-realismen borde då de andra medlemsstaterna försöka rätta till denna maktstruktur. Men detta lyckades de inte med, då Maastrichtfördraget stärkte Tysklands roll inom unionen än mer. Den tyska valutan hade under 1980-talet tagit över allt mer av valutatransaktionerna på den europeiska marknaden vilket stärkte deras roll. Dess grannländer såg inte detta som ett stort problem, i och med att Tyskland var deras grannland, och såg mer

[22] Waltz (1979) s. 109
[23] Ibid, s. 93
[24] Ibid, s. 96
[25] Grieco (1995) s. 28
[26] Ibid, s. 29

till fördelarna än nackdelarna. Genom detta hamnade de allra flesta länder i Europa i ett beroende till Tyskland även om de inte valt det själva, och det är ett argument emot det neo-realistiska synsättet[27]. (4) Slutligen menar Grieco att andra teorier så som funktionalism, institutionalism och andra teoretiska angreppssätt skapade ett bättre empiriskt underlag för europeisk integrationsforskning[28].

2.2 Konstruktivism

Till skillnad från den föregående teorin fokuserar konstruktivismen i större utsträckning på de sociala konstruktioner som finns i vårt samhälle. För konstruktivisterna är det essentiella i vilket grad aktörer inom och utanför organisationer delar en gemensam identitet och fundamentala övertygelser[29]. Institutionerna inom dessa aktörer, i detta fall stater är snarare formade efter sociala företeelser än materiella[30]. Skaparna till konstruktivismen förklarar huvudpunkten som följande:

> ”is a constructive response to the challenge of the ”post” movements. It rejects the ”slash-and-burn” extremism of some post-modern thinkers who leave nothing behind them, nowhere to stand, nothing even for themselves to say…. While constructivists join the “post” movements in calling into question much of the orthodoxy of postwar IR scholarship, they reject neither empirical research nor social science as such. Instead, constructivism maintains that the sociopolitical world is constructed by human practice, and seeks to explain how this construction takes place.[31]”

Konstruktivismen menar att strukturerna på den internationella arenan är formade av sociala interaktioner, att stater inte är statiska utan är formade av historiska överlappande sociala normer[32]. Konstruktivisterna menar att institutioner är av stor betydelse, att det snarare är individerna i institutionerna än institutionerna själva som skapar de sociala normer, regler och preferenser som formar medborgarna. Det är även de som skapar de formella regler som

[27] Grieco (1995) s. 29f
[28] Ibid, s. 30
[29] Schimmelfennig, F & Sedelmeier, U (2002) *Theorizing EU Enlargement: research focus, hypotheses, and the state of research.* Journal of European Public Policy, vol. 9, nr. 4, s. 19
[30] Rosamond (2000) s. 172
[31] Kubalkova, V, Onuf, N & Kowert, P (1998) *International Relations in a Constructed World.* New York: M.E Sharpe, s. 20
[32] Pollack, M (2005) *Theorizing the European Union: International organzation, Domestic Policy, or Experiment in New Governance?* Review in Advance, vol. 8, s. 365

medborgarna måste rätta sig efter[33]. Organisationerna, och institutionerna är inte av största intresse för konstruktivisterna, utan det är aktörerna inom dessa som är det primära. [34]

Konstruktivismen kan delas in i tre olika synsätt, (1) den systematiska skolan, (2) normer och kultur samt (3) det rationalistiska. Den första innebär att aktörers intressen är ett resultat av dess identiteter, och identiteterna i sig är skapta utifrån dess position på den internationella arenan. Det andra synsättet menar att aktörers intressen kommer från den kulturella värld som de lever i. Normer och kultur skapar den kollektiva identiteten, och formar de kollektiva besluten. Det tredje synsättet menar att individers intressen kommer ifrån det som får deras värld att fungera, och detta genomsyrar sedan deras intressen, och vilken position de tar i olika frågor. Detta intresse kan finnas på både nationell som internationell nivå.[35]

Det internationella systemet är byggt på institutioner som är skapade av människor. Stater är uppbyggda på sociala normer och preferenser där grupper agerar inom specifika politiska områden. Stater har klara gränser, och väl utvecklade institutioner som kan interagera med institutioner i andra stater[36]. Medborgarna har den primära uppgiften, att de kan framhäva sina egna ståndpunkter, och sina egna tankar och idéer kan inspirera andra medborgare att dela deras uppfattning, och detta kan sedan avspeglas på den högre nivån. Dessa medborgare kallas *moraliska entreprenörer* och de har en starkare strävan efter att få mer medborgare med sig. När grupper och medborgare står inför nya problem och utmaningar spelar den moraliska entreprenören ut sin roll, eftersom det då inte finns något självklart svar, eller någon självklar lösning för dessa nya utmaningar eller problem. Detta leder till att den moraliska entreprenören har en viktig roll, framför allt när samhället ställs inför utmaningar, och problem som de tidigare inte stött på. Den moraliska entreprenören kan vara allt från en ”vanlig medborgare” till en ledande politiker, eller företagsledare[37].

---

[33] Pollack, M (2001) *International Relations Theory and European Integration.* Journal of Common Market Studies, vol. 39. nr.2, s. 234
[34] Christiansen, T & Jörgensen, E, K (1999) *The Amsterdam Process: A Structurationist Perspective on EU Treaty Reform.* European Integration Online Paper, vol. 3, nr. 1, s. 10
[35] Christiansen, T, Jørgensen, E, K & Wiener, A, *Introduction* ur Christiansen, T, Jørgensen, E, K & Wiener, A (2001) *The Social Construction of Europe.* London: SAGE Publications Ltd, s. 26
[36] Koslowski, R, *Understanding The European Union as a Federal Polity* ur Christiansen, T, Jørgensen, E, K & Wiener, A (2001), s. 36
[37] Checkel, T, J, *Social Construction of European Integration* ur Christiansen, T, Jørgensen, E, K & Wiener, A (2001), s. 56f

När det dyker upp nya normer på det internationella planet, och som inte överensstämmer med staternas egna normer spelar vissa aktörer en större roll än andra. Det är inte staternas eller eliternas primära uppgift att se till att dessa normer efterlevs, och att medborgarna är medvetna om dem. I detta fall spelar individer, och olika icke-parlamentariska organisationer en viktig roll, då det är deras uppgift att se till att beslutsfattare uppmärksammar dessa normer. Det blir en fas av social mobilisering. Ett annat sätt att förändra de nationella normerna är via social inlärning, där staterna och eliten istället har en större roll, då de tar till sig normerna och försöker få medborgarna att efterfölja dem.[38]

Det europeiska systemet delas enligt konstruktivisterna in i ett multipolärt system med tre delar; institutioner, ekonomi och identiteter. Den institutionella strukturen består av ett administrativt ramverk om hur staten är uppbyggd, och ska fungera. Det ekonomiska systemet befinner sig mellan marknaden och staten, och det hänger samman på det vis att det ekonomiska systemet påverkar den institutionella strukturen och vice versa. Identiteterna ser till den historiska process som har skapat den nation som finns idag, och som vi tidigare poängterat är det de sociala normer och preferenser som finns som skapar individers beteenden.[39]

EU är skapat inte bara utifrån dess agerande utan även medlemsstaterna och dess medborgares sociala normer och preferenser. Inom EU antas också att medlemsstaterna är homogena, och genomsyras av samma värden och normer om hur organisationen ska utvecklas, och hur samarbetet ska fortlöpa. Genom att de är medlemmar av samma organisation socialiseras staterna och dess medborgare till att bli än mer homogena, och lika i värden och normer. Då staterna liknar varandra alltmer förenklas beslutsprocessen och en förhandling är inte nödvändig, då staterna lättare kan nå ett samförstånd.[40] Staterna formar institutionerna inom EU, och de olika beslut och fördrag som växer fram genom dem, och det är medborgarna som formar staterna genom statens institutioner. Kontentan av det hela är att det är medborgarna som formar institutionerna, även på europeisk nivå, och detta sker genom staterna[41].

---

[38]Checkel ur Christiansen, Jørgensen & Wiener (2001) s. 57f
[39] Christiansen, T *Reconstructing European Space: From Territorial Politics to Multi-level Governance* ur Jörgensen, E, K (1997) *Reflective Approaches to European Governance*. London: MacMillan Press Ltd, s. 59ff
[40] Schimmelfennig, F & Sedelmeier, U (2002) s. 21
[41] Rosamond (2000) s. 174

2.3 Teoriapplicering

Här kommer det kort redogöras för teoriernas tillvägagångssätt genom undersökningen, och teoriernas anknytning till de dimensioner som undersökningen baseras på, och varför teorierna i vårt fall är lämpliga och intressanta. Teorierna ligger som grund för undersökningens analytiska sammanställning. Genom att undersökningen baseras på två kontrasterande teorier skapar det möjligheten att se vilken väg de olika dimensionerna har tagit utifrån forskningsproblemet. Genom att se EU som en stor institutionaliseringsprocess[42] är det intressant att lyfta fram dessa två teorier, då neo-realismen menar att institutionerna är av liten betydelse, medan konstruktivismen menar att institutionerna är av större betydelse. I undersökningen är det därför ytterligare intressant att se vilken betydelse institutionerna hade för utvidgningsprocessen.

Makro

Här kommer det främst att ses till EU:s byråkratiska struktur, och dess verktyg för utvidgning. Även här är det intressant att se hur teorierna skiljer sig från varandra i dess inställning till institutioner, och dess betydelse för den europeiska integrationsprocessen. Fokus kommer att ligga på vilka verktyg EU har, samt till viss del hur de kom till. Går verktygens framväxt att förklaras av teorierna? Det essentiella ligger i att försöka se förklaringsfaktorer till varför verktygen är utformade som de är.

Mikro

Det som är intressant att lyfta fram på mikronivå är hur länderna arbetat utifrån EU:s verktyg. Arbetar staterna och dess medborgare tillsammans, och drar åt samma håll, eller är det så att landets regeringar går sin egen väg? Är det så att medborgarna håller med om sin stats agerande, eller motsätter dem sig det?, eller ser staten till sitt eget bästa på den internationella arenan? Går det att finna orsaker till typfallens agerande utifrån någon av teorierna?

För att pröva teoriernas hållbarhet och se vilken av dem som bäst kan förklara typfallens agerande koncentreras en stor del till typfallens arbete utifrån EU:s olika krav. Detta kommer att gå till väga på så vis att vi kommer att se till Köpenhamnskriterierna och Acquis (som är 35 olika kapitel för anslutning som är formulerade utifrån Köpenhamnskriterierna (se bilaga

[42] Schimmelfennig & Sedelmeier (2002) s. 5f

1)) och ländernas arbete utifrån dessa. En närmare förklaring av dessa två går att finna i ett senare kapitel.

2.4 Tidigare forskning

Då EU och forskningen kring det är bred kommer fokus nu ligga på att lyfta fram en del tidigare forskning rörande EU:s upptagning av nya länder, med exempel utifrån EU-utvidgningen 2004.

En milstolpe i den europeiska historien, och framväxten av det starka EU börjar 1989, när gränserna i Europa börjar öppnas, och möjligheterna ökar. En stor del av de före detta kommunistiska regimerna är fattiga, och EU börjar se möjligheter i att hjälpa dem[43].

John O´Brennan är en av de forskarna som poängterar att de demokratiska revolutionerna i Europa 1989 ligger till stor grund för utvidgningen av EU 2004. O´Brennan menar vidare på att Europa genomsyras av en kulturell samhörighet, där kultur, religion och historia inte spelar någon roll. Detta ligger som grund för utvidgningen som enligt honom gick smärtfritt på grunderna av att staterna var formade med samma normer och värderingar. Han menar vidare på kultur och religion inte är av vikt för EU i utvidgningsprocessen, vilket även motiveras av Köpenhamnskriteriernas roll, då de inte alls fokuserar på kultur och religion. [44]

O´Brennan lyfter fram tre argument för EU:s utvidgning österut, där det första menar på att EU är ett pluralistiskt säkerhetssamarbete, och utvidgningen i sig åsyftade att utöka samarbetet, och i än större utsträckning skydda de europeiska gränserna. Det andra argumentet han lyfter fram är att EU genom integrationsprocessen skapat gemensamma normer och värderingar, vilket de åsyftar på att applicera på de östeuropeiska länderna. Det sista argumentet O´Brennan lyfter fram är EU:s institutionella struktur som format utvidgningen, där kommissionens roll har varit avgörande.[45]

[43] O´Brennan, J (2006) *The Eastern Enlargement of The European Union*. New York: Routledge, s. 22
[44] Ibid, s. 175
[45] Ibid, s. 176

Sammanfattningsvis fokuserar O´Brennan i stor utsträckning på att argumenten för utvidgningen 2004 sträcker sig så långt bak till revolutionerna i Europa 1989, och att incitamenten för utvidgningen i stort handlar om ett europeiskt säkerhetstänkande där EU vill skapa likvärdiga normer och värderingar i Europa, och att ländernas egen kultur och religion inte är av speciellt stor vikt.

I likhet med O´Brennan fokuserar Sedelmeier i Green Cowles & Smiths bok The State of The European Union – Risks, Reforms, Resistance, and Revival också på att de framtida utvidgningarna kommer ske på grunderna av EU:s kollektiva identitet. EU fortsätter med utvidgningar för att de vill forma de kommande länderna utifrån EU:s mall och nå ett enat och kollektivt Europa, där det ska vara EU:s kollektiva identitet som ska forma normer och värderingar i medlemsstaterna. Dock menar de att det inte är utifrån ett säkerhetspolitiskt argument, utan att om de östeuropeiska staterna formas av EU:s kollektiva identitet, och samma normer och värderingar skulle staterna och regionen stabiliseras, och nå ett högre välstånd.[46] Vidare dessa normer och värderingar främst från de liberala demokratierna, och det är extra viktigt i ett internationellt samarbete att dessa normer och värderingar efterföljs. Detta går att se i utvidgningsprocessen på så vis att eventuella nya medlemsstater först måste dela dessa normer och värderingar innan de kan bli medlemmar[47].

Sammanfattningsvis fokuserar både O´Brennan och Sedelmeier på vikten av samma normer och värderingar, dock på lite olika sätt. O´Brennan menar att det är av vikt främst utifrån ett säkerhetspolitiskt tänkande, då normerna och värderingarna måste vara samma om staterna ska inrymmas inom samma gränser. Sedelmeier menar istället att gemensamma normer och värderingar är en förutsättning för ett effektivt samarbete. EU skulle inte godkänna en ny medlemsstat, om denna stat inte genomsyras av samma kollektiva identitet, och samma normer och värderingar som EU.

[46] Sedelmeier (2000) ur Green Cowles & Smith *The State of The European Union – Risks, Reforms, Resistance and Revival.* New York. Oxford University Press, s. 183f
[47] Ibid, s. 167

3. Metod

I studien kommer det att tillämpas ett kvalitativt angreppssätt, med litteraturstudier, och textinsamling som den primära informationskällan. Denna metod kallas med ett konkretare namn kvalitativ textanalys, och ger möjlighet att se det centrala i forskningen utifrån dess helhet, och inte från de specifika delarna. Det som går att uppnå med en textanalys är att det på ett djupare går att se detaljer som ligger dolda under ytan.[48]

Inom den kvalitativa textanalysen kommer studien att utgå från en systematiserad undersökning. I den systematiserade undersökningen kommer det att användas två modeller; att *klargöra tankestrukturen* och att *logiskt ordna innehållet i texten*. Den första innebär att undersökningen ämnar förtydliga aktörernas agerande och åsikter i den specifika frågan. Fördelen är att det på ett enkelt sätt går att klargöra forskningen och lyfta fram och begripliggöra det viktiga i det valda problemområdet. Den senare syftar till att sammanställa och lyfta fram de olika synvinklarna som finns, och systematisera dem. En annan del i modellen är att sammanställa de grepp som vissa aktörer använder för att övertyga andra grupper om att deras ståndpunkt är rätt.[49]

Resultatet av textanalysen kommer sedan att bearbetas deduktivt, vilket innebär att utifrån generella antaganden och allmänna principer sammanställa och dra slutsatser utifrån enskilda fall. I undersökningens fall kommer detta att innebära att två redan existerande teorier testas för att i analysavsnittet härledas till forskningsproblemet.[50]

En specifik form av fallstudie är hjälpmedelet för att på det mest resultatrika och utförliga sätt kunna undersöka studiens forskningsproblem. Yin definierar fallstudien som följer:

> ”En fallstudie är en impirisk studie som undersöker ett samtida fenomen i dess vardagssammanhang där gränserna mellan fenomenet och sammanhanget inte är helt uppenbara och som utgår från multipla informationskällor[51].”

Den form av fallstudie som kommer att användas är en multipel fallstudie, vilken kännetecknas av att fallen som väljs hör ihop och utgör delar i ett större sammanhang[52].

---

[48] Esiasson, P, Gilljam, M, Oscarsson, H & Wängnerud, L (2007) *Metodpraktikan – Konsten att studera samhälle, individ och marknad.* Stockholm: Norstedts Juridik, s. 237
[49] Ibid, s. 238
[50] Patel, R & Tebelius, U (1987) *Grundbok i forskningsmetodik.* Lund: Studentlitteratur, s. 17
[51] DePoy, E & Gitlin, N, L (1999) *Forskning – En introduktion.* Lund: Studentlitteratur, s. 192

De utvalda fallen utgör delar i en helhet som står i beroendeställning till varandra. De valda typfallen samt EU och dess institutioner utgör delarna som tillsammans skapar en helhet i ett större sammanhang. Fördelen med denna form av fallstudie som forskningsmetod är att studien inte endast behöver utgå från ett fall, utan även kan inkludera fler fall. Detta är nödvändigt eftersom studien ämnar testa teoriernas hållbarhet för att förklara anslutningsprocessen i de två valda typfallen. För att då kunna dra slutsatser och generalisera behövs fler fall än ett för att detta ska bli trovärdigt. Samtidigt används ett flertal informationskällor av olika form, vilket leder till en bredare och djupare helhetsbild[53]**.** Den multipla fallstudien tillåter oss att göra djupa detaljerade analyser av de aspekter som valts att undersöka, då dess primära uppdrag är att göra en helhetlig beskrivning med syfte att ge insikt i den valda företeelsen[54]. I denna undersöknings fall betyder det att den valda företeelsen är anslutningsprocessen, och de olika aspekterna är de valda typfallen på mikronivå samt EU och dess institutioner.

Studien kommer mestadels att koncentreras till ett teoriprövande upplägg, där det primära ligger i att testa teoriernas hållbarhet på det valda studieområdet. En redan förutbestämd uppfattning om vad som kan förklara ett problem testas empiriskt, för att sedan se om denna uppfattning stämmer eller inte[55]. I denna studie innebär detta att konstruktivismens och neo-realismens möjlighet att förklara de olika nivåernas agerande i anslutningsprocessen kommer att testas. Om det visar sig att de teorier som ställts upp för studien inte är tillräckliga utan att det ligger fler förklaringar till grund för resultatet, kommer studien att inta en mer teoriutvecklande design. Fokus kommer då istället ligga på att försöka finna en mer hållbar förklaring till det resultat som uppkommit. Den teoriutvecklande designen innebär helt enkelt att utveckla de valda teorierna och hur de hänger samman med det problemområde som undersökningen grundar sig på.

Då studien innefattar fler än ett fall, kommer den teoriprövande designen vara mer lämplig än den teoriutvecklande, då det i den förstnämnda är bättre att pröva teorierna på mer än ett fall för att lättare kunna dra slutsatser och generaliseringar. Teoriutvecklande designen koncentrerar sig mer på att samla in mycket information om ett litet antal fall eftersom det då

---

[52] DePoy & Gitlin (1999) s. 194
[53] Ibid
[54] Merriam,B, S (1994) *Fallstudien som forskningsmetod.* Lund: Studentlitteratur, s. 34f
[55] Ibid, s. 105 f

är enklare att se de essentiella förklaringarna[56]. Om det visar att studien leder oss åt den teoriutvecklande designen kommer förhållningssättet att bli mer induktivt, eftersom teoriernas hållbarhet då istället kommer att testas och utvecklas[57].

3.1 Material

Studiens empiriska underlag kommer till största del baseras på EU:s officiellt utgivna dokumentation. På mikronivå kommer materialet att grundas på EU:s framstegsrapporter, vid olika tillfällen, samt även Eurobarometern, och tidigare presenterad forskning. Makronivåns material utgörs till största del av officiell EU-dokumentation.

Eurobarometern är en institution som presenterar studier rörande samhällena och dess medborgare runt om i Europa. Undersökningarna genomförs av nationella opinionsinstitut i de olika länderna. Alla institut är medlemmar i European Society for Opinion and Marketing Research (ESOMAR). I denna studie är det i Bulgarien 1000 respondenter och i Rumänien 1047 respondenter. Identiska frågor ställs till alla respondenter, vilka är representativa för befolkningen över 15 år i respektive land[58]. Vidare går det att se de exakta frågor som är ställda inom respektive område som studien använder sig av i undersökningens empiriska avsnitt.

Till stor del utgår undersökningen från EU-kommissionens årliga framstegsrapporter rörande Bulgarien och Rumänien, där den första rapporten presenterades 1998. Underlaget för tiden innan de första rapporterna presenterades är hämtad från vetenskapliga artiklar, vetenskapliga tidskrifter samt utkommen litteratur inom ämnet. Framstegsrapporterna är ytterst detaljerade och analyserar respektive land, och dess anslutningsprocess väldigt djupt, vilket skapar stora rapporter, vilket har skapat en avgränsning för studien, då möjligheten att inkludera allting som presenteras i rapporterna är omöjligt. Det som till största del kommer att utgöra grunden i studiens empiriska del på mikronivå är de av EU-kommissionen störst identifierade problemområdena i Bulgarien[59] och Rumänien[60]. [61]

---

[56] Merriam (1994) s. 123ff
[57] Ibid, s. 33
[58] *Eurobaromter 2003:4 – Public opinion in the candidate countries*. European Commission (2004) s. 2
[59] *1999 Regular Report on Bulgarias Progress Towards Accession* (1999) Commission of the European Communities: Bryssel, s. 11
[60] *1999 Regular Report on Romanias Progress Towards Accession* (1999) Commission of the European Communities: Bryssel, s. 11
[61] Noutcheva & Bechev (2008), s. 116f

Som grund för hela studien ligger Köpenhamnskriterierna, och acquis, vilket leder till att allt som presenteras i studiens empiriska del är i grund och botten kopplat till dessa två verktyg, då det är de som byggt upp de övriga verktygen. Framstegsrapporterna bygger på olika krav som EU har, och som är reglerade genom Köpenhamnskriterierna och acquis.

3.1.1 Urval och avgränsning

För att på ett klarare och mer konkret sätt undersöka forskningsproblemet på mikronivå är en avgränsning nödvändig, och därför har det valts ut typfall att applicera undersökningen på. Med mikro menas de två valda typfallen, och dess arbete för att nå ett medlemskap, och även EU:s arbete för att dessa två länder ska kunna ansluta till EU. Då studien ämnar följa hela anslutningsprocessen för ett nytt land har det valts länder som redan är medlem i EU, och hade det inte gjorts hade risken för att missa avgörande delar för ett lands anslutning till unionen funnits. Vid ett EU-toppmöte i Köpenhamn 1993 fastställde EU riktlinjer, och specifika krav som ställs på ett land som vill bli medlem i unionen. Dessa krav kallas Köpenhamnskriterierna[62]. EU:s femte utvidgning som skedde 1 maj, 2004 var den första utvidgningen som baserades på Köpenhamnskriterierna. Både Bulgarien och Rumänien var bland de länder som hade chansen att gå med 2004, men inget av länderna fick gå med vid detta tillfälle. Det intressanta går då att finna i anledningarna till att varför inte dessa länder också fick inkluderas i den femte utvidgningen, utan istället fick ansluta sig till EU 1 januari, 2007. Detta är också anledningen till studiens urval.

Avgränsningen på makronivå är till största del baserad på EU:s krav, och dess hjälp till ansökande stater, i form av olika verktyg. Här kommer någon specifik framställning för respektive land inte att göras, då det essentiella är hur kraven varit utformade, och till viss del kommit till. För att förstå kravens funktion, måste dess tillkomst förklaras.

Då målet är att undersöka relationen mellan EU och de respektive länderna, som i slutändan ledde fram till ett medlemskap utgår från när relationen mellan EU och de respektive länderna började intensifieras, vilket främst skedde efter Berlinmurens fall 1989[63]. Allt innan Berlinmurens fall anses irrelevant för undersökningen, då detta inte har något med

[62] http://www.eu-upplysningen.se/Medlemskap-och-historik/Om-medlemslanderna/Att-bli-medlem-i-EU/Kopenhamnskriterierna-for-medlemskap-i-EU/ [2008-03-03]
[63] Noutcheva, G & Bechev, D (2008) *The Successful Laggards: Bulgaria and Romania's Accession to the EU,* Eastern Europe Politics and Societies, vol 22, no 1, s. 117

anslutningsprocessen att göra. I de fall då EU via Köpenhamnskriterierna eller några andra krav väljer att lyfta fram historiska händelser som ett hinder för ett lands anslutning kommer detta att inkluderas i undersökningen, annars inte. Den tidsmässiga avgränsningen sträcker sig till det datum då Bulgarien och Rumänien anslöt sig till EU, den 1 januari 2007.

Vi är medvetna om att EU före Maastrichtavtalet som trädde i kraft 1 november, 1993 hette EG (Europeiska gemenskapen). Genom avtalet bildades EU. Vi väljer att benämna även EG som EU, då namnet inte är väsentligt i undersökningen, och institutionens mål var detsamma.[64]

3.2 Resultatsammanställning

Studiens empiriska framställning kommer på mikronivå att ske i kronologisk ordning land för land, och undersökningen utgår från Berlinmurens fall 1989, fram till dess anslutning till EU, 1 januari, 2007. På makronivå kommer resultatet att framställas i tematisk ordning, där de olika verktygens framväxt, uppbyggnad samt mål kommer att presenteras var för sig. Det kommer även att redogöras för hur ett land blir medlem i EU, och hur de olika organen inom EU arbetar under anslutningsprocessen. Detta görs för att läsaren ska få en viss inblick i EU, och för att veta vilka organ som ansvarar för olika i processen.

Studiens analytiska framställning kommer att tematiseras i tre olika delar. Den första delen kommer att fokusera på studiens typfall, och dess väg till ett medlemskap, för att kunna urskilja eventuella likheter och skillnader. Utifrån resultatet kommer det att ses om länderna har gått samma väg till ett medlemskap. Detta för att kunna se om samma problematik går att finna i de två typfallen, och utifrån detta finna en förklaring till varför de utelämnades i utvidgningen 2004, och istället fick gå med 2007. I den andra delen kommer det fokuseras på verktygens betydelse, och dess framväxt. Analysens tredje och sista del kommer att användas för att sammanställa de två ovanstående analytiska delarna, och teoretiskt kunna se vilken av undersökningens två teorier som förklarar vad.

[64] http://www.eu-upplysningen.se/Lagar-och-regler/Om-fordragen/EU-fordraget/ [2008-05-08]

4. Vägen till ett medlemskap

I detta kapitel kommer studiens resultat att presenteras utifrån de två olika dimensionerna. Som tidigare poängterat blir det en tematisk framställning på makronivå, och på mikronivå blir det en kronologisk presentation. För att förstå anslutningsprocessen bör den först i viss utsträckning förklaras, därav kommer nu en kort redogörelse för hur ett land bli medlem i EU.

4.1 Från ansökan till medlemskap

Vem kan bli medlem i EU?

> ”Unionen bygger på principerna om frihet, demokrati och respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna samt på rättsstatsprincipen, vilka principer är gemensamma för medlemsstaterna.”
> EU-fördraget, Artikel 6.1[65]

> ” Varje europeisk stat som respekterar de principer som anges i artikel 6.1 får ansöka om att bli medlem av unionen. Ansökan skall ställas till rådet, som skall besluta enhälligt efter att ha hört kommissionen och efter samtycke av Europaparlamentet, som skall fatta sitt beslut med absolut majoritet av sina ledamöter. Villkoren för att upptas som medlem och de anpassningar av fördragen som unionen bygger på, som därigenom blir nödvändiga, skall fastställas i ett avtal mellan medlemsstaterna och den ansökande staten. Detta avtal skall föreläggas samtliga avtalsslutande stater för ratifikation i överensstämmelse med deras konstitutionella bestämmelser.”
> EU-fördraget, Artikel 49[66]

I EU-fördragets artikel 6.1 och artikel 49 anges vilka länder och under vilka förutsättningar ett land får, och kan ansöka om ett medlemskap i EU.

Hur blir ett land medlem i EU?

Länder som vill bli medlem i EU lämnar in sin ansökan till ministerrådet, där alla EU-stater är representerade. För att denna ansökan ska kunna bli godkänd krävs ett enhälligt beslut av ministerrådet. Innan ministerrådet kan fatta sitt beslut rådgör de med kommissionen som ger

[65] *Amsterdamfördraget om ändring av fördragentfördraget om europeiska unionen, fördragen om upprättandet av europeiska gemenskaperna och vissa akter som hör samman med dem* ur Europeiska Unionens Officiella tidning nr C 340, 10 november (1997)
[66] Ibid

sitt utlåtande, och även Europaparlamentet måste ge sitt godkännande. Om samtliga organ godkänner ansökan är den officiell, och landet får status som kandidatland.[67]

För att ett kandidatland ska kunna inleda förhandlingar med EU om ett medlemskap krävs det att landet uppfyller det politiska kriteriet i Köpenhamnskriterierna, som gäller demokrati och mänskliga rättigheter. När det politiska kriteriet är uppfyllt utarbetas en anslutningsstrategi mellan EU och kandidatlandet. Anslutningsstrategin är individuell plan för varje kandidatland, där en viktig del är EU:s finansiella stöd till kandidatlandet.[68]

När anslutningsstrategin är undertecknad kan officiellt förhandlingarna inledas. Ministerrådet ger kommissionen i uppdrag att sköta förhandlingarna[69]. Den största delen i förhandlingarna är inriktade på kandidatlandets möjlighet och förutsättning att implementera, och genomföra de cirka 90 000 sidor av EU-regler som finns, och är uppbyggd utifrån de kapitel som nämns i acquis. En stor del handlar om tidsramar som kandidatlandet ska följa. Förhandlingarna sker individuellt med varje kandidatland, och framstegen för kandidatlandet bestämmer takten på förhandlingarna[70].

När blir ett land medlem i EU?

När alla kapitel i förhandlingarna är avslutade, och alla parter är nöjda med resultatet utarbetas ett förslag till anslutningsfördrag för kandidatlandet. När detta fördrag är godkänt av kommissionen, ministerrådet och Europaparlamentet ratificeras det, och undertecknas av alla medlemsstater, och det berörda kandidatlandet. När anslutningsfördraget har undertecknats blir kandidatlandet officiellt ett anslutande land, och berättigat till vissa fördelar, så som att de får lämna synpunkter på fördrag, men ännu inte fullt ut delta i beslutsprocessen. När anslutningsprocessen har genomförts, träder anslutningsfördraget i kraft på det datum som anges i fördraget. [71]

---

[67] http://www.eu-upplysningen.se/Medlemskap-och-historik/Om-medlemslanderna/Att-bli-medlem-i-EU/ [2008-04-09]
[68] *Att förstå utvidgningen av EU – Europeiska unionens utvidgningspolitik*, Europeiska kommisionen – Generaldirektoratet för utvidgning. Publikationsbyrån: Luxembourg, s. 8f (2007)
[69] http://www.eu-upplysningen.se/Medlemskap-och-historik/Om-medlemslanderna/Att-bli-medlem-i-EU/ [2008-04-09]
[70] *Att förstå utvidgningen av EU – Europeiska unionens utvidgningspolitik*, Europeiska kommisionen – Generaldirektoratet för utvidgning. Publikationsbyrån: Luxembourg, s. 9 (2007)
[71] Ibid, s. 13

4.2 Makro

”…in order to be considered as a credible accession candidate, a country must demonstrate that its polity is a full fledged liberal democracy and its economy functions according to a market rules.”[72]

4.2.1 Köpenhamnskriterierna

Under ett EU-toppmöte i Köpenhamn 1993 kom de dåvarande medlemsstaterna överens om krav och riktlinjer inför kommande utvidgningar i unionen. Kriterierna som bestämdes delades in i tre separata kriterier; det politiska kriteriet, det ekonomiska kriteriet samt det administrativa kriteriet. Kortfattat innebär det politiska kriteriet att det ska finnas stabila institutioner, som kan garantera rättssäkerhet och demokrati. Landet ska arbeta för de mänskliga rättigheterna, och ska även skydda de minoriteter som finns i landet. Det ekonomiska kriteriet handlar nästan uteslutande om att landet ska möjlighet att uppfylla en fullgod marknadsekonomi, men konkurrerande marknad. Det administrativa kriteriet innebär att landet måste kunna anpassa sin administrativa struktur till EU:s, så att byråkratin kan fungera effektivt och överensstämma med EU:s.[73]

Det politiska kriteriet

Det politiska kriteriet är en av grundpelarna för kraven från EU på de eventuella medlemsländerna, då EU anser att detta kriterium måste vara uppfyllt innan förhandlingar om medlemskap får påbörjas[74].

Detta kriterium innebär i stort att landet ska ha effektiva och väl fungerande myndigheter. Det är också av stor vikt att landet har en fungerande lagstiftning där det finns ett skydd för yttrandefrihet och pressfrihet. Vidare måste landet acceptera och förbinda sig till Europarådets konvention och ramverk om mänskliga rättigheter och möjligheten ge möjlighet för individet att pröva sitt fall angående dessa rättigheter i Europadomstolen. Föregående ramverk innefattar också nationers skydd för minoriteter[75].

---

[72] Noutcheva & Bechev (2008) s. 115
[73] http://www.eu-upplysningen.se/Medlemskap-och-historik/Om-medlemslanderna/Att-bli-medlem-i-EU/Kopenhamnskriterierna-for-medlemskap-i-EU/ [2008-03-03]
[74] Ibid
[75] Ibid

Det ekonomiska kriteriet

Detta kriteriums grund är att landet ska ha en väl fungerande marknadsekonomi med bland annat prisstabilitet och balans mellan utbud och efterfrågan på marknaden. Inom det ekonomiska kriteriet ryms också att landet måste ha ett väl strukturerat och opartiskt rättsystem där man garanterar bland annat äganderätt och att statens ekonomiska finanser är balanserade och det drivs en gemensam ekonomisk politik. [76]

Kandidatlandet måste även ha god konkurrenskraft på marknaden och en stabil marknadsekonomi, för att klara av konkurrensen på den Europeiska marknaden. Dessutom får landet bland annat ha ett begränsat statsunderstöd, forskning och utbildning samt ett visst antal småföretag inom ekonomin. [77]

Det administrativa kriteriet

Det administrativa kriteriet innebär att landet måste acceptera och arbeta för att tillämpa fördrag genom att tillgodose EU: s gemensamma lagar och regelverk. De reformeringar som krävs för att uppfylla detta kriterium måste göras innan landet kan bli medlem i unionen. Bland annat kan rättsystemet kräva en modernisering samt att domare och andra rättsliga aktörer utbildas i EU-lagstiftning[78].

Framväxten av Köpenhamnskriterierna

För att hjälpa till med det praktiska arbetet att uppfylla Köpenhamnskriterierna beslutades det även i Köpenhamn 1993 att det ska föras en dialog mellan regeringar och förvaltningar i både medlemsländerna och kandidatländerna. Besluten som togs 1993 har med tiden bearbetas och utvecklats vid andra Europeiska råd. I Essens 1994 bestämdes bland annat att kandidatländernas stats- och regeringschefer kan bjudas in och delta i informella möten angående anslutning till medlemsländernas fastställda rådsmöten. Efter Europarådets möte i Madrid 1995, gav rådet kommissionen i uppdrag att undersöka de dåvarande

---

[76] http://www.eu-upplysningen.se/Medlemskap-och-historik/Om-medlemslanderna/Att-bli-medlem-i-EU/Kopenhamnskriterierna-for-medlemskap-i-EU/ [2008-01-04]
[77] Ibid
[78] http://www.eu-upplysningen.se/Medlemskap-och-historik/Om-medlemslanderna/Att-bli-medlem-i-EU/Kopenhamnskriterierna-for-medlemskap-i-EU/ [2008-01-04]

kandidatländernas anpassning till de krav som ställdes på dem. Man menade att detta var viktigt för att med säkerhet bedöma kandidatländerna på lika villkor och säkerhetsställa ländernas anpassningsförmåga. I juli 1997 presenterades en rapport, Agenda 2000, där det redogjordes för hur utvidgningsprocessen hade gått och hur kandidatländernas anpassning hade fortskridit. Denna rapport kom sedan att användas som ett ramverk för medlemskapsförhandlingarna och de rapporter som efter dessa har skrivits (en utförligare presentation av Agenda 2000 kommer i ett senare avsnitt)[79].

Även innan Köpenhamnskriterierna uppdagades fanns en viss grad av integration mellan EU och de eventuella medlemsländerna. Då flera länder i Öst- och Centraleuropa nyligen återfått sin självständiga ställning inleddes ett flertal Europaavtal mellan EU och dessa länder. Dessa avtal genomfördes för att förbereda länderna för ett framtida medlemskap inom unionen. Avtalen innebar att marknaden mellan EU och respektive land gradvis öppnades och en politisk dialog hölls för att säkerhetsställa att kandidatländerna skulle kunna genomföra de lagstiftningsförändringar som krävdes för att uppfylla EU: s krav[80].

4.2.2 Acquis

När EU anser att ett land uppfyller det politiska kriteriet har det rättighet att börja förhandla om ett medlemskap. Dessa förhandlingar baseras på 35 kapitel som tillsammans kallas *Acquis* och utgör grunden för förhandlingsprocessen (se bilaga 1). Acquis är samma för alla länder, och formas sedan utifrån de olika ländernas förutsättningar. I korthet handlar dessa acquis om landets förmåga att anpassa sig till EU:s strukturella utformning på ett flertal olika områden, så som administrativt, ekonomiskt och politiskt.[81]

4.2.3 Agenda 2000

Vid Europeiska rådets möte i Madrid i december, 1995 uttryckte representanterna för de olika länderna en önskan om att skapa ett unisont verktyg för Europas framtid, och för de länder

[79] Jones, A, R (2001) *The Politics and Economics of the European Union. An introductory Text.* Northampton: Edwar Elgar Publishing Inc., s. 487
[80] http://www.eu-upplysningen.se/Medlemskap-och-historik/Om-medlemslanderna/Att-bli-medlem-i-EU/Kopenhamnskriterierna-for-medlemskap-i-EU/ [2008-01-04]
[81] http://ec.europa.eu/enlargement/enlargement_process/accession_process/how_does_a_country_join_the_eu/negotiations_croatia_turkey/index_en.htm#5 [2008-03-03]

som strävar efter att bli medlem i EU. Kommissionen fick i uppdrag att göra en bedömning om situationen i de dåvarande kandidatländerna, och dess möjlighet till anslutning. I juli 1997 presenterade kommissionen sin rapport, som gjordes för att garantera att alla kandidatländer behandlades på lika villkor. Rapporten låg som grund för det framtida arbetet inom utvidgningspolitiken, och som stöttepelare för medlemskapsförhandlingarna.[82]

Utifrån detta kom kommissionen i fortsättningen årligen presentera rapporter rörande kandidatländerna, och dess framsteg mot ett medlemskap. Detta skapade dels bättre beslutsunderlag, och underlättade även för länderna, eftersom det då tydligare framgick vad som skulle förbättras. Detta döptes till Agenda 2000, och skulle i fortsättningen ligga som grund för medlemskapsförhandlingarna, och ländernas anpassning till *acquis.*[83]

4.2.4 Phare programme

Phare programme är ett instrument för att hjälpa länderna i Central- och Östeuropa, främst finansiellt och teknologiskt. Programmet har två huvudsakliga prioriteringar, där den första är hjälp till EU:s kandidatland för att kunna anpassa sig till de administrativa kraven som anges i *acquis.* Den andra huvudsakliga prioriteringen för programmet är att hjälpa kandidatländer att anpassa sin industri och infrastruktur till EU:s nivå, och då främst inom ett flertal områden, vilka är miljö, transport, industri, produktkvalitet och arbetsförhållanden.[84]

Tanken när programmet startades 1989 var att hjälpa till att reformera, och förbättra den politiska och ekonomiska situationen i Polen och Ungern. Programmet utvecklades till att bli en viktig del i anslutningsprocessen för de tio länder som anslöt till EU 2004, och även för de länder som anslöt till EU tre år senare. Programmets fokus har legat på att bistå länderna med hjälp, framförallt om kunskap om EU, och hjälp att administrativt anpassa sig till EU. En del är även programmets finansiella stöd till kandidatländerna.[85]

1997 delades programmet upp i två olika avsnitt, vilka fick namnen ISPA (Structural Policies for Pre-Accession) samt SAPARD (Special Accession Programme for Agriculture and Rural Development). Målet när programmet delades upp var att förstärka det, och genom en specialisering nå ett bättre resultat och ge bättre hjälp till kandidatländerna. Det bestämdes att

[82] http://europa.eu/scadplus/leg/en/lvb/l60001.htm [2008-04-15]
[83] Ibid
[84] http://europa.eu/scadplus/leg/en/lvb/e50004.htm [2008-04-15]
[85] Ibid

dessa två program skulle pågå mellan år 2000-2006, då tanken var att efter 2006 skulle länderna vara medlem i EU.[86]

ISPA skulle tillhandahålla länderna med finansiell hjälp för ekonomisk och social sammanhållning, och främst inom miljö- och transportområdena[87]. SAPARD huvudsakliga uppgift var att bistå länderna med hjälp främst inom jordbruk- och glesbygdsområdena för att det på lång sikt skulle bli lättare för länderna att anpassa sig till *acquis*[88]. För perioden 2007-2013 ersätts ISPA och SAPARD av ett program som heter IPA (Instrument for Pre-Accession Assistance) vilken ska vara EU:s finansiella instrument för anslutande länder. IPA delas upp i fem olika områden; samarbeten över gränser, regional utveckling, mänsklig resursutveckling, glesbygdsutveckling samt hjälp för institutionell anpassning[89].

En stor del av Phare Programme är det EU benämner som twinning. Twinning innebär att partnerskapssamarbeten mellan ett, eller flera länder i EU. Inom detta inryms även potentiella medlemsländer. Partnerskapen utgår i stort på att ett eller flera länder i EU bistår med hjälp inom olika områden, för att det eventuella medlemslandet enklare ska kunna anpassa sig till de krav som finns. De olika partnerskapen startas som projekt, och kan få finansiellt stöd från phare.[90]

4.3 Mikro

I nästkommande del kommer fokus att hamna på studiens två typfall, där dels en kronologisk framställning på hur deras väg till medlemskap har sett ut, samt en presentation av dess medborgares åsikter i olika utvalda frågor kommer att redogöras land för land.

4.3.1 Bulgarien

Från ansökan till anslutning

Bulgariens och EU:s relation påbörjade sin utveckling efter Berlinmurens fall 1989, då EU strategiskt beslutade sig för att vägleda de Central- och Östeuropeiska länderna (CEEC) mot en högre grad av europeisk standard. Det var ett projekt för att fördjupa integrationen mellan

[86] http://europa.eu/scadplus/leg/en/lvb/e50004.htm [2008-04-15]
[87] http://europa.eu/scadplus/leg/en/lvb/l60022.htm [2008-04-15]
[88] http://europa.eu/scadplus/leg/en/lvb/l60023.htm [2008-04-15]
[89] http://europa.eu/scadplus/leg/en/lvb/e50020.htm [2008-04-15]
[90] *Twinning – Building Europé Together* (2006) Commission of the European Communities: Bryssel, s. 8

CEEC-länderna och EU. Bulgariens styrande elit var positivt inställda till att ta del av detta integreringsprojekt i vid årsskiftet 1989-1990. Det dröjde dock december 1990 innan landets riksdag uttalade sig om en vilja att bli en del i EU. Ett problem var dock att det fanns en motvilja från landets styre att reformerna till den europeiska standarden skulle göras snabbt och djupt. Detta eftersom landet under flera årtionden varit under kommunistiskt styre vilket hade gjort den administrativa och juridiska strukturen till ett verktyg för staten, och inte till gagn för medborgarna, vilket måste förändras om landet ska kunna bli medlem i EU. Landet präglades också av stora korruptionsproblem och informella regler.[91]

Den parlamentariska fördelningen gav från 1990 landets ex-kommunister majoritet vilket ledde till en önskan från dem att bevara relationen till Sovjetunionen, vilket också riskerade att försämras av en omstrukturering av byråkratin i landet till en mer europeisk standard. Landet inkluderades trotts detta i alla program som startads av EU för att uppmuntra övergången till demokrati och marknadsekonomi i Central- och Östeuropa. Integrationen fördjupades än mer då Bulgarien i maj 1990 skrev på Trade and Cooperation Agreement, vilket var ett framsteg då kommissionen tidigare hade nekat landet några handelsavtal på grund av diskrimineringen mot den turkiska och romska minoriteten som under tiden var utbredd i landet.[92]

Bulgarien fick även från och med 1990 möjligheten att delta i EU:s Phare Programme, vilket underlättade för landet, eftersom möjligheten att få finansiellt stöd för att bygga upp sitt land ökade.[93]

I februari 1993 skrev Bulgarien på Europaavtalet där det från Bulgariens sida presenterades en önskan om ett framtida medlemskap i unionen. I avtalet formulerades också en plan om hur landet under en tioårsperiod skulle liberalisera all handel och med hjälp av Phare skulle få finansiell hjälp till reformeringar på bland annat det tekniska och administrativa planen som skulle behövas för att nå ett framtida medlemskap. Detta resulterade i en allt högre handel mellan EU och Bulgarien då EU under mitten av 1990-talet utgjorde landets främsta

[91] Noutcheva & Bechev (2008) s. 117
[92] Ibid, s. 118
[93] Ibid

handelsparter vilket var en stor utveckling för landet som fram till dess i huvudsak hade koncentrerat sin handel till Sovjet.[94]

Den 14 december 1995 lämnade Bulgarien in sin officiella ansökan om ett medlemskap i EU, men inte förrän 1997 presenterades kraven från EU som ställdes på det då ansökande länderna för att kunna nå ett medlemskap. Bulgarien ställdes nu inför stora utmaningar då det var viktigt för landet att ta itu med den diskriminering som skett av den turkiska och romanska minoriteten, samt sin den höga grad av korruption som fanns i landet. Landet svarade bra på dessa utmaningar då man under 1997 tillät den turkiska minoriteten att representeras i regeringen, vilket de också har gjort i alla regeringar fram tills idag[95]. Dock fanns det stora problem för landet att nå upp till den ekonomiska standard som krävdes för att kunna bli medlem i unionen. Regeringen vid denna tidpunkt och den efterföljande misslyckades med att genomföra de omstruktureringar som krävdes för att öka privatiseringen i landet, stabilisera den nationella valutan och att stärka den bristfälliga banksektorn. Detta resulterade i att landet 1997 gick in i en ekonomisk kris där inflationen ökade dramatiskt och landets redan bristfälliga ekonomi riskerade att bli ännu sämre. Landet var nu i en mycket sårbar situation då en stabil marknadsekonomi var ett krav för att kunna nå ett medlemskap, och för att kunna nå detta tvingades man implementera en strängare ekonomi skapad av IMF (International Monetary Fund). Detta innebar bland annat ett införande av en valutaövervakare som studerade landets ekonomiska politik[96].

Den första framstegsrapporten som presenterade landets arbete utifrån Köpenhamnskriteriets politiska del kom 1997. Kommissionen menade då att kvaliteten på styret i landet och det juridiska systemet var bristfälligt. Landet hade även en otillräcklig institutionell struktur och politisk agenda. Från och med detta år gjordes rapporter på landets utvecklande och kraven från EU blev genom det allt strängare. EU framhävde det juridiska systemet, statsförvaltningen, diskrimineringen mot den turkiska och romanska minoriteten samt den höga graden av korruption som fanns i landet som de mest kritiska områdena och de största hindren för att Bulgarien skulle nå ett medlemskap[97]. Kommissionen gjorde även

[94] Noutcheva & Bechev (2008) s. 119f
[95] Ibid
[96] Ibid, s. 120
[97] Ibid, s. 121

bedömningen att landet inte höll en hög marknadsekonomisk standard eller kunna klara av den konkurrens som fanns på den europeiska marknaden.[98]

Då landet i december 1997 fortfarande hade stora brister inom samtliga delar av Köpenhamnskriteriena var landet inte ett av de länder som erbjöds att starta sina förhandlingar under kommande år. Detta menade EU skulle ge en stark signal till landet att ett mer effektivt arbete till att möta Köpenhamnskriterierna krävdes för att några förhandlingar skulle kunna startas[99]. I EU:s framstegsrapport från 1998 poängterade bristerna i arbetet mot korruption som ett av de största problemen som landet måste ta itu med. Bland annat måste landet utarbeta en antikorruptionsplan, samt att implementera de internationella avtal som EU har som krav att landet måste acceptera innan ett medlemskap kan bli aktuellt[100].

I EU:s första framstegsrapport som presenterades under 1998 sammanfattade kommissionen Bulgariens situation som följande:

> "Developments confirm that Bulgaria fulfils the Copenhagen political criteria. There has been some progress in the fight against corruption although further efforts are needed. Continued attention also needs to be paid to respect for the rule of law at all levels of the administration and by the law enforcement bodies. Further efforts are required to prevent the social exclusion of the Roma and to reform the judiciary.[101]"

Enligt kommissionen uppfyller Bulgarien det politiska kriteriet vilket enligt EU-fördraget är en förutsättning för att få börja förhandla. Dock poängterar kommissionen att det fortfarande finns brister och att en förhandling inte är aktuell i nuläget.[102]

I juli 1998 presenteras en nationell strategi mot korruption och organiserad brottslighet, och utifrån detta arbetat starkt emot den utbredda korruption som finns i landet. I EU:s framstegsrapport från 1999 lyfter de fram de sektorer i landet där korruptionen är som mest utbredd, och det är inom tullen, kommunerna, sjukvården, universiteten, polisen, skattemyndigheten och domstolarna. Samtidigt är domstolarna i landet vid denna tidpunkt väldigt underbemannade vilket har skapat en ineffektivitet, vilket har frambringat en svårighet att anpassa till EU-lagstiftning. Det primära är att domstolar och rättsväsende ökar sitt eget

---

[98] Noutcheva & Bechev (2008) s 121
[99] Ibid, s. 121f
[100] *1998 Regular Report on Bulgarias Progress Towards Accession* (1998) Commission of the European Communities: Bryssel, s. 9
[101] *1999 Regular Report on Bulgarias Progress Towards Accession* (1999) s. 11
[102] Ibid

oberoende, och dess självständighet, vilket även är ett steg i att minska korruptionen. Senare under samma år noterade EU att landet hade påbörjat implementeringsprocessen för många av de internationella avtalen mot korruption och organiserad brottslighet. Viktigt att poängtera är att graden av korruption inte är koncentrerad till ett område, eller är specifikt hög, utan är snarare väl utbredd, och sammantaget skapar det en hög grad av korruption i landet[103]. I slutet av 1998 påbörjade landet sin implementering och ratificering rörande ett flertal internationella avtal som rörde minoriteters civila och politiska rättigheter. Den romska minoriteten i landet, vilket är 5 % av landets befolkning lider fortfarande av en stor diskriminering, främst i dess kontakt med offentliga administrativa organ[104]. Detta år påbörjades även de första twinningprojekten finansierade av Phare Programme i landet, för att förbättra landets anpassning till acquis. Under detta första år startades 10 projekt som landet var inblandat i[105].

Landet har som tidigare poängterat varit en del av Phare Programme sedan 1990, och för perioden 1990-1999 har landet fått omkring 900 miljoner euro i ekonomiskt stöd från EU. För den kommande perioden 2000-2002 skulle landets preliminära stöd för Phare omfatta omkring 100 miljoner euro/år, för SAPARD 52 miljoner euro, samt för ISPA mellan 83-125 miljoner euro.[106]

Under Europeiska Rådets möte i Helsingfors 1999 hade landet fortfarande inte haft en tillräcklig utveckling för att få börja förhandla. Dock fanns de stater inom EU som starkt tryckte för att landet skulle få börja förhandla, bland annat Storbritannien som menade att ett nej till Bulgarien skulle öka oroligheterna på Västbalkan samt att ett ja skulle innebära signaler till resten av regionen att det lönar sig att välja vägen mot EU. Detta gjorde att landet accepterades som ett kandidatland och skulle få börja förhandla om ett medlemskap i unionen.[107]

Bulgarien erbjöds följande år, 2000, att inleda sina anslutningsförhandlingar. Ett krav var dock att landet skulle stänga fyra enheter vid Kozloduvs kärnkraftverk innan 2006, vilket de motvilligt accepterade. Det fanns dock en stor skepticism bland EU:s medlemsstater om

[103] *1999 Regular Report on Bulgarias Progress Towards Accession* (1999) s. 12f
[104] Ibid, s. 15
[105] Ibid, s. 9
[106] Ibid, s. 6ff
[107] Ibid, s. 15

Bulgarien skulle nå ett fullständigt resultat och få avsluta sina anslutningsavtal vid 2002[108]. I den framgångsrapport från EU som presenterades 2000 framkom att landet fortfarande led av en hög grad av korruption och att det juridiska systemet, polisen och tullarna var de tre sektorer som var mest drabbade. Det poängterades dock om ett flertal framsteg i landets arbete mot korruptionen, då landet implementerat ett antal olika internationella lagar för att motverka korruptionen i landet. Dock kvarstår fortfarande ett antal lagar främst inom den ekonomiska sektorn, samt möjligheten att granska landets olika myndigheter[109]. Det juridiska systemet, med polis, domstol och tullar lider fortfarande av en hög ineffektivitet. Den administrativa strukturen har förbättrats till viss del, genom att dess organisation har förstärkts på grund av att arbetsfördelningen har förtydligats, vilket betyder att personalen i större utsträckning nu vet vad de ska arbeta med. Under detta år fick i princip alla offentliga institutioner en markant ökad budget, dock fick det juridiska systemet endast en väldigt liten budgetökning, även om sektorn fortfarande är väldigt underbemannad, och dess arbetsplatser håller en låg standard[110]. Fortfarande är den romska minoriteten i landet diskriminerad. Den politiska viljan för att förändra denna situation i landet finns, men på grund av den administrativa strukturen, och dess ineffektivitet tar detta lång tid, och de styrande vet inte exakt hur de ska komma tillrätta med problemen. Den turkiska minoriteten i landet, vilket är 9 % av befolkningen har en avsevärt bättre situation då de bland annat är fullt inkluderade på den politiska arenan, och med detta har de större möjlighet att påverka sin situation, och är inte alls lika diskriminerade som den romska minoriteten[111].

I 2000 års framstegsrapport sammanfattade kommissionen landets situation som följande:

> "Bulgaria continues to fulfil the Copenhagen political criteria. (...) Major efforts are needed to develop a strong, independent, effective and professional judicial system. The fight against corruption needs to be strengthened. In line with the short-term Accession Partnership priority on Roma, further concrete actions and adequate financial resources are still required.[112]"

Då landet under 2000 fick börja förhandla om ett medlemskap, och som tidigare presenterat är det en förutsättning att landet uppfyller det politiska kriteriet för att förhandlingar ska påbörjas, och landet uppfyller fortfarande det politiska kriteriet. Fortfarande identifieras samma problem som tidigare, även om vissa framsteg har gjorts.

---

[108] Noutacheva och Bechev (2008) s. 122
[109] *2000 Regular Report on Romanias Progress Towards Accession* (2000) Commission of the European Communities: Bryssel, s. 17
[110] Ibid
[111] Ibid, s. 22
[112] *2001 Regular Report on Romanias Progress Towards Accession* (2001) Commission of the European Communities: Bryssel, s. 14

I EU:s framstegsrapport från 2001 poängterar de att sen föregående års rapport går det att finna en hel del framsteg rörande landets arbete mot korruption. Främst handlar det om att landets medborgare börjar bli medvetna om problemet, och försöker synliggöra det. Fortfarande finns det dock en utbredd korruption inom de sektorer vi tidigare presenterat. Den 1 oktober presenterade landet en ny nationell strategi mot korruption och organiserad brottslighet. I denna plan fanns det fyra huvudsakliga huvudområden; (1) bygga upp en institutionell miljö som ska motverka korruption, (2) en antikorruptionsplan inom den juridiska sektorn, (3) motverka korruptionen inom det ekonomiska området samt (4) ett samarbete mellan regeringen, icke-parlamentariska organisationer och massmedia för att synliggöra problemen med korruptionen i landet[113]. Genom att landet har fått påbörja sina förhandlingar om ett medlemskap har även medborgarna i landet i större utsträckning börjat uppmärksamma de problem som har, och som måste rättas till innan ett medlemskap blir aktuellt. Det har startats en debatt i landet om det juridiska systemets struktur, och dess ineffektivitet, vilket EU välkomnar, då medborgarna är den viktigaste delen i det europeiska samarbetet. [114] Kommissionen identifierar stora brister i romernas livssituation i landet. De allra flesta romer är väldigt fattiga, och lever knapphändigt. 70 % av alla romska bostäder är byggda på illegalt vis, vilket kommissionen menar är en konsekvens av att de inte har någon möjlighet att ta del av de offentliga hjälpmedel som finns att tillgå. En väldigt liten del av de romska barnen går i skolan, och de allra flesta av de få som går i skolan avslutar inte sina studier, vilket förklaras av att de lever i en så pass stor fattigdom att de inte har någon möjlighet att gå i skolan. Dock går det att se vissa framsteg, främst då romerna nu i allt större utsträckning, precis som den turkiska minoriteten, representeras på den politiska arenan, vilket är ett stort steg i rätt riktning[115].

Det följande året visade Bulgarien på ett fint arbete inom det ekonomiska kriteriet. I ett utlåtande ur EU:s framstegsrapport var landet på god väg till att bli en fullt fungerande marknadsekonomi. Under 2002 godkände EU arbetet och menade på att landet nu hade en marknadsekonomi som skulle fungera på den europeiska marknaden[116]. I framstegsrapporten som kommissionen presenterade samma år går det att finna många framsteg rörande korruptionsproblemen i landet. Precis som poängterats i föregående stycke rörande det

[113] *2001 Regular Report on Romanias Progress Towards Accession* (2001) s. 19
[114] Ibid, s. 17
[115] Ibid, s. 22f
[116] Noutacheva och Bechev (2008) s. 122f

juridiska systemet har medborgarna i landet börjat synliggöra problemet, och det har även regeringen gjort, bland annat genom implementeringen av de olika internationella avtal som finns, samt genom den nya nationella strategin som presenterades föregående år. I implementeringen av de olika internationella avtal som finns, och även landets nationella strategi har landets icke-parlamentariska organisationer fått en viktig roll, vilket EU välkomnar. Dess största roll blir som någon form av kontrollorgan, att implementeringen i sig inte blir korrupt, och att landet inte avstannar i utvecklingen mot att minska dessa problem. I olika undersökningar är dock graden av korruption fortfarande på en relativt hög nivå, och någon nedgång har inte gått att urskönjas under de senaste åren. Detta skapar en nivå av låga löner i landet, en ineffektivt och partiskt rättssystem, samt att medborgarna fortfarande inte har någon möjlighet att granska sina makthavare[117]. Även det juridiska systemet är fortfarande ineffektivt, och genomsyras av en administrativ förvirring. Vissa strategier har presenterats för att förbättra denna situation, men det går ännu inte att se några markanta framsteg. För att komma tillrätta med vissa av dessa problem, mest rörande det juridiska systemets immunitet påpekar kommissionen att det krävs konstitutionella förändringar för att landet ska kunna uppnå de krav som finns, men också att just dessa konstitutionella förändringar tar tid och är ingen som kan ske över en natt[118]. Landets romska minoritet är fortfarande väldig fattig, och dess arbetslöshet är hög, samt att de har stora svårigheter med att bli en del av det bulgariska samhället. Landet har bra strategier för att arbeta med detta, och har undertecknat de flesta internationella avtal som finns rörande minoriteters rättigheter, men kommissionen påpekar att detta är ett problem som även det tar lång tid att lösa[119].

Under det Europeiska Rådet 2002 bestämdes vilka länder som skulle få avsluta sina anslutningsförhandlingar och bli medlemskap i unionen i maj 2004. Bulgarien var inte ett av de länder som accepterades, men detta kom inte som en fullständig överraskning då landet hade som mål att få ansluta sig till unionen vid utvidgningen som skulle ske 2007. Då EU inte var nöjda med det arbete som skett i landet var avvisningen ett sätt att skämma ut landet offentligt i hopp om att motivera dem att arbeta än hårdare inför kommande utmaningar. Istället presenterades en tidsplan för att hjälpa Bulgarien nå de resterande acquis och slutligen ett medlemskap. Denna tidsplan accepterades i det Europeiska Rådet och landet fick även ett

[117] *2002 Regular Report on Romanias Progress Towards Accession* (2002) Commission of the European Communities: Bryssel, s. 26
[118] Ibid, s. 23
[119] Ibid, s. 32

välkomnande till unionen vid utvidgningen 2007, med risken att det skulle kunna skjutas upp om landet inte uppvisade positivt arbete.[120]

Under 2003 visade Bulgarien stora framsteg, främst i arbetet med landets juridiska system. I föregående års rapport poängterade kommissionen att vissa konstitutionella förändringar var nödvändiga för att öka den juridiska sektorns immunitet. Detta har landets styrande tagit till sig, och konstitutionella förändringar är på gång. Tidigare har det poängterats om det juridiska systemets ineffektivitet, vilket bland annat har varit en konsekvens av att de har varit underbemannade, och arbetssituationen har varit svår. Det har under det senaste året rekryterats mycket personal till de administrativa områdena, och underbemanningen utgör inte ett lika stort problem längre, och arbetssituationen har förbättrats. Personalen inom den juridiska sektorn har även börjat utbildas i EU-lagstiftning, och EU:s administrativa struktur, för att på ett smidigt sätt kunna ansluta sig till EU[121]. För att beskriva romernas svåra situation i landet kan följande stycke från kommissionens framstegsrapport från 2003 sammanfatta läget:

> "Since the last Regular Report the situation of the Roma minority has barely improved. In general, Roma face poor living conditions, social disadvantages and very high rates of unemployment. The health status of Roma is substantially worse than that of the majority of the population. This is due to poverty and poor sanitation conditions, as well as to an underdeveloped basic infrastructure in Roma settlements. Roma children are a special health-risk group, with a mortality rate around 6 times higher than the national average."[122]

Under de senare åren går det utifrån detta se att problemen kvarstår, och att landet har stora svårigheter med att integrera den romska minoriteten i samhället. Det finns inte alls samma problem för den turkiska minoriteten i landet, då den på ett mycket bättre sätt är anpassad till det bulgariska samhället, bland annat genom sin rätt att hävda sig på den politiska arenan.[123]

I den framstegsrapport som EU presenterade under 2004 identifierar de fortfarande den utbredda korruptionen i landet som ett av deras största hinder för att nå ett medlemskap. De poängterar att landet har arbetat hårt för att minska korruptionen, och detta problem ligger högt på den politiska agendan för den bulgariska regeringen. EU pekar dock på att det ännu har gått för kort tid sedan landet började sin implementering med dels de olika internationella

[120] Noutcheva & Bechev (2008) s. 123
[121] 2003 *Regular Report on Romanias Progress Towards Accession* (2003) Commission of the European Communities: Bryssel, s. 18f
[122] Ibid, s. 25
[123] Ibid, s. 26

avtal som EU haft som krav, och även för landets egen antikorruptionssplan för att kunna urskönja några stora framsteg, vilket EU förklarar landets utbredda korruption med[124]. Det juridiska systemets utveckling har under 2004 haft en positiv utveckling. Dess budget har ökat med 44 % jämfört med föregående år, vilket har lett till att de har möjlighet att anställa mer personal, både domare, åklagare och administrativa assistenter. Dessutom har lönerna inom denna sektor stigit med omkring 20 %, vilket skiljer sig marginellt beroende på vilken yrkesgrupp det handlar om[125]. Som tidigare presenterats har Bulgarien vid denna tidpunkt en strategisk plan för att komma tillrätta med problematiken kring romernas situation i landet. Planen är fortfarande i sitt startskede, därav går det inte att urskönja några markanta förbättringar, så romernas situation är fortfarande problematisk inom de flesta samhälleliga områden[126].

15 juni, 2004 hade Bulgarien uppfyllt de 31 kapitel i som förhandlingarna rörde. Under Europeiska Rådets möte i Bryssel 16-17 december samma år fastställdes datum för Bulgariens anslutning till EU, till den 1 januari 2007, då EU ansåg att de uppfyllde kraven utifrån acquis. Dock fanns det fortfarande en del reformer som måste genomföras innan 2007 för att en anslutning ska vara aktuell. Detta resulterade i att Bulgarien skrev under anslutningsavtalet den 25 april 2005. I och med Bulgariens undertecknande av anslutningsavtalet var landet bundet till att genomföra dessa reformer innan 2007, för att ett medlemskap skulle vara aktuellt, och detta skapade större möjligheter för EU att direkt påverka.[127]

Sedan landet började med twinningprojekt har det allt som allt genomförts 140 olika projekt där Bulgarien har varit inblandat[128]. Sedan landet började få ekonomiskt stöd för utveckling, och för anpassning till EU de totalt sett fått omkring 2 miljarder euro i stöd från EU, fram till 2004.[129]

Fför att säkerhetsställa att Bulgarien skulle implementera de reformer som de åtagit sig att göra innan landet skulle bli medlem 2007 framhöll EU en speciell klausul i anslutningsavtalet. Denna klausul innebar att om landet inte hade genomfört de reformer som krävdes kunde

[124] *2004 Regular Report on Bulgarias Progress Towards Accession* (2004) Commission of the European Communities: Bryssel, s. 19
[125] Ibid, s. 17f
[126] Ibid, s. 25f
[127] Noutacheva och Bechev (2008) s. 124
[128] *Twinning – Building Europé Together* (2006) Commission of the European Communities: Bryssel, s. 20
[129] http://europa.eu/scadplus/leg/sv/lvb/e40101.htm [2008-05-08]

anslutningen skjutas upp ett år. I Bulgariens fall innebar detta att en uppskjutning av anslutningen endast var möjlig om det bestämdes enhälligt av samliga medlemsstater och detta kunde bli fallet om landets arbete för att anpassa sig till EU inte effektiviserades. Medlemsavtalet innefattade även tre andra säkerhetsklausuler rörande den ekonomiska situationen i landet, övergången till en marknadsekonomi och förhållandena med landets bristfälliga rättssystem. Detta medförde att Bulgarien under de tre första år under anslutningen inte skulle kunna få utnyttja fördelarna, inom dessa områden, med att ha blivit ett medlemsland, om landet misslyckades med att implementera de reformer som kvarstod.[130]

I kommissionens framstegsrapport från 2005 lyftes det fram att det fortfarande fanns brister med landets arbete inför anslutningen. Kommissionen varnade landet att om arbetet inte effektiviserades fanns en risk att Bulgarien inte skulle vara redo att bli medlem 2007 och det kunde bli nödvändigt för EU att utnyttja säkerhetsklausulerna i anslutningsavtalet och skjuta upp anslutningen ett år. Framstegsrapporten från samma år pekade på en rad områden där det fortfarande återstod mycket att göra, bland annat att landet måste utveckla sin antikorruptionsstrategi, fri rörlighet för varor och tjänster och en rad andra juridiska reformer[131]. Vidare i samma rapport lyfter kommissionen fram Bulgariens arbete mot korruption, och att det nu går att urskönja en viss nedgång av korruptionssnivån inom vissa sektorer, vilket ses som ett stort framsteg, och visar på att landets vilja nu börjar ge resultat[132].

Även om landets arbete mot korruption har visat på vissa positiva tendenser, med en viss nedgång av korruptionsnivån fick Bulgarien skarp kritik av kommissionen som pekade på att landet fortfarande led av korruption och organiserad brottlighet och att detta var någonting som måste bekämpas innan en anslutning var möjlig. EU menade att den långsamma utveckling som skett inom dessa områden visade på en ovilja från Sofia att på allvar ta itu med problemen.[133]

I september 2006 presenterade EU en rekommendation att Bulgarien skulle bli medlem i unionen första januari 2007, men bevarade rätten att kunna övervaka landet genom olika rapporter för att se till att kraven skulle uppnås. Detta innebar en möjlighet för Bulgarien att

[130] Noutcheva och Bechev (2008) s. 124
[131] Ibid, s. 126
[132] *2005 Regular Report on Bulgarias Progress Towards Accession* (2005) Commission of the European Communities: Bryssel, s. 11
[133] Ibid, s. 11f

ansluta sig till unionen även om alla kraven fortfarande inte var uppfyllda, vilket tidigare inte hade hänt i någon av de föregående utvidgningarna. 1 januari, 2007 blev Bulgarien officiellt medlem i EU.[134]

Vad tycker medborgarna?

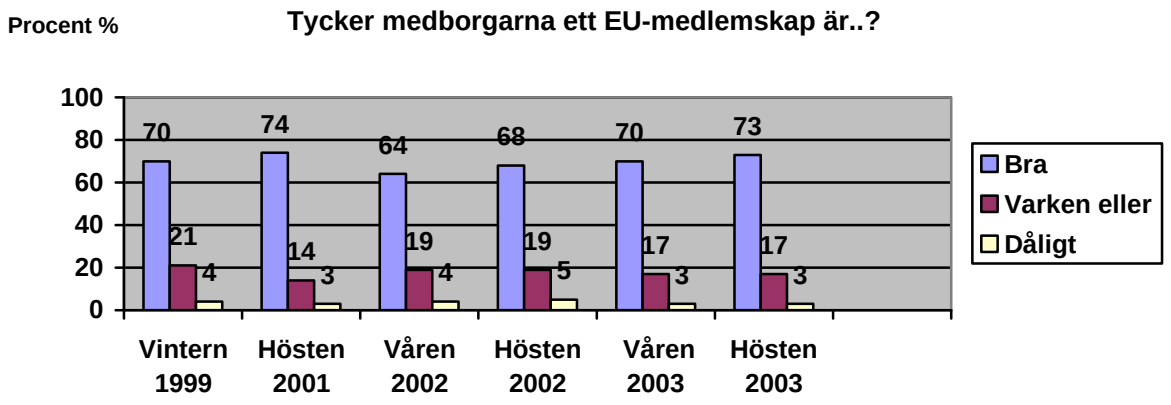

Tabell 1[135]

I tabellen ovan går det att se vad medborgarna i Bulgarien har för åsikt i frågan om ett medlemskap i EU skulle vara bra, eller inte. Av dem som har svarat på frågan är det ett väldigt lågt antal som tycker att ett medlemskap skulle vara dåligt. Det är något som varit konstant vid alla sex mättillfällena, att det är väldigt få som tycker att ett medlemskap skulle vara dåligt. Utmärkande är snarare det höga antal medborgare som ser ett medlemskap som någonting bra.

Identitet, och att människor identifierar sig med Europa är av vikt för EU, på så vis att ett homogent EU är ett effektivt EU. I Eurobarometerns rapport från 2003, rörande EU:s kandidatländer har de ställt frågan: *I kommande framtid, ser du dig själv som..?* Det fanns fyra olika svarsalternativ; bulgar framför europé, enbart europé, europé framför bulgar samt endast bulgar. De allra flesta ser sig som antingen bulgar (42 %) eller bulgar framför europé (40 %). Endast 1 % av de tillfrågade ser sig som endast europé, samt att bara 5 % ser sig som europé framför bulgar. Det går utifrån denna undersökning konstatera att fler identifierar sig med sitt

[134] Noutcheva & Bechev (2008) s. 126
[135] *Eurobaromter 2003:4 – Public opinion in the candidate countries* (2004) s. 81

land, än vad som identifierar sig med Europa. Dock är det trots allt 40 % som ändå har en tanke på en viss europeisk identitet.[136]

En annan fråga som också går att koppla till en eventuell homogenitet och effektivitet i Europa är frågan om vilken tillhörighet den bulgariska befolkningen anser sig tillhöra. Frågan som ställdes var: *Människor kan känna olika grader av tillhörighet till deras stad, eller by, till deras region, till deras land eller till Europa. Kan du berätta vilken tillhörighet till Europa du känner..?* Även i denna fråga fanns det fyra olika svarsalternativ; väldigt mycket tillhörighet, ganska mycket tillhörighet, lite tillhörighet samt ingen tillhörighet alls. Det går att se att de som känner väldigt mycket tillhörighet, eller ganska mycket tillhörighet är i stor majoritet över dem som känner lite tillhörighet, eller ingen tillhörighet alls. 28 % känner väldigt mycket tillhörighet till Europa, och 37 % känner ganska mycket tillhörighet till Europa. De övriga två svarsalternativen representeras av relativt lika resultat, där de som känner lite tillhörighet är 19 %, och de som inte känner någon tillhörighet alls representeras av 17 %. Utifrån detta resultat går det att se att det är relativt många som känner att de tillhör Europa. De som känner väldigt mycket tillhörighet, och de som känner ganska mycket tillhörighet är sammantaget 65 %, vilket trots allt visar att de känner att de tillhör Europa.[137]

En viktig del för ett effektivt EU är att medborgarna i de olika medlemsländerna är välinformerade. Frågan ställdes som följande: *Hur väl informerad är du om ditt lands anslutningsprocess. Känner du dig..?* I denna fråga fanns det två olika svarsalternativ; väl informerad eller dåligt informerad. 69 % av de tillfrågade ansåg att de var dåligt informerade om Bulgariens anslutningsprocess, och endast 30 % ansåg att de var väl informerade om denna.[138] Sammantaget går det att se att de tillfrågade medborgarna känner sig dåligt informerade om landets anslutningsprocess.

En annan fråga som även ställdes till medborgare i olika länder i denna rapport går att koppla till de två föregående frågorna. Denna fråga handlar om vilka olika organ i Europa, samt EU som medborgarna känner till. Frågan ställdes som följande: *Har du hört talas om..?* Det var tre olika organ som nämndes; EU, Europaparlamentet, samt EU-kommissionen. I Bulgarien

[136] *Eurobaromter 2003:4 – Public opinion in the candidate countries* (2004) s. 75
[137] Ibid, s. 76
[138] Ibid, s. 157

hade 97 % kännedom om EU i stort. 73 % hade någon gång hört talas om Europaparlamentet, samt 58 % kände till EU-kommissionen.[139]

Medborgarna i Bulgarien blev även tillfrågade om de ansåg att dess lands ledare gjorde vad som behövdes för att nå ett medlemskap inom den närmaste framtiden. Frågan ställdes som följande: *Gör ditt lands ledare vad som krävs för att landet ska kunna bli medlem i EU inom den närmaste framtiden?* 47 % av de tillfrågade ansåg att ledarna gjorde vad som krävdes för att nå ett medlemskap inom den närmaste framtiden.[140] De fick även frågan om de trodde att landet fick ekonomiskt bistånd från EU för att hjälpa till i anslutningsprocessen. Frågan ställdes som följande: *Tror du att ditt land redan får pengar från EU för att hjälpa till i landets anslutningsprocess, eller inte?* 48 % av de tillfrågade trodde att landet redan fick ekonomisk hjälp från EU, medan endast 13 % inte trodde att landet fick någon ekonomisk hjälp från EU.[141]

4.3.2 Rumänien

Från ansökan till anslutning

Rumäniens relation till EU har haft liknande framväxt som Bulgariens, där de första seriösa kontakterna, och utbytena startades efter Berlinmurens fall 1989, då EU bestämde sig för att de ville inkludera CEEC-länderna (Central and Eastern European Countries)[142] i det europeiska samarbetet. Den styrande eliten i Rumänien visade ett intresse att delta i det europeiska integrationsprojektet i slutet av 1989. Samma år bestämdes det av vid tillfället sittande regeringspartiet FSN (National Salvation Front) att landet skulle delta i integrationsprogrammet som EU startat. När det kom till sin spets var dock inte de styrande i landet inte redo att ge sig in i samarbetet och reformera landet så kraftfullt, då skepticismen för det Västeuropeiska idealet fortfarande var starkt. En annan anledning till att de styrande i Rumänien inte var villiga att reformerna landet under snabba förhållanden var att den täta politiska relation som landet hade till jugoslaviske ledaren Slobodan Milosevic under början av 1990-talet som då skulle riskera att försämras. Detta var någonting man ville förhindra då Milosevic vid denna tid bedrev krig i olika delar av Jugoslavien och det var nödvändigt att

[139] *Eurobaromter 2003:4 – Public opinion in the candidate countries* (2004) s. 174
[140] Ibid, s. 150
[141] Ibid, s. 159
[142] Noutcheva & Bechev (2008) s. 114

hålla sig på god fot med honom och hans regim för att minimera risken att själv bli indragen i krigen.[143]

Under 1990 anslöt sig landet till de program som initierats av EU för att underlätta övergången till en stabil demokrati och marknadsekonomi. Landet fick dock inte skriva på handelsavtalet Trade and Cooperation förrän oktober 1990 eftersom landet inte visat tillräcklig utveckling mot att kunna bli en stabil demokrati.[144]

1990 gick Rumänien med i EU:s Phare Programme, och genom detta ökade det finansiella stödet till landet, och möjligheterna för en uppbyggnad av landet ökade.[145]

Under 1992 började EU och Rumänien förhandla fram villkoren för associationsavtalet, vilket även kallas Europaavtalet, vilket landet accepterade och undertecknade i mars 1993. Detta avtal innehöll speciella paragrafer med högre krav inom områden som mänskliga rättigheter och andra demokratiska grundpelare. När Europaavtalet skrevs räknade EU med att landet under en tioårsperiod skulle kunna liberalisera sin marknad tillräckligt för att bli konkurrenskraftig, samt att även den tekniska och finansiella upptagningsförmågan skulle vara tillräcklig.[146]

Rumänien lämnade in sin ansökan om medlemskap i EU 22 juni, 1995. Landets styrande var dock fortfarande före detta kommunisterna, vilka regerade genom något som liknade ett kommunistiskt elitstyre som resulterade i att landet inte klarade av att bemöta de politiska krav EU hade på landet, där ett av de största problemen var att minoriteterna i landet inte hade tillräckligt med rättigheter. Det fanns fortfarande stora ekonomiska svårigheter i landet, vilket ledde till en ekonomisk kris i början av 1997. Likt Bulgarien tvingades landet nu till strängare ekonomiska restriktioner, föreslagna av IMF (International Monetary Fund) där landet bland annat skapade en valutaövervakade som höll kontroll över landets ekonomi i ett försök att återfå ett starkt marknadsvärde.[147]

EU publicerade 1997 de första offentliga rapporterna rörande landets anpassningsförmåga till Köpenhamnskriterierna. De ansåg i denna rapport att landet uppfyllde det politiska

[143] Noutcheva & Bechev (2008) s. 117f
[144] Ibid, s. 118
[145] Ibid
[146] Ibid, s. 119
[147] Ibid, s. 120

kriteriet[148]. Landets demokratiska situation ifrågasattes inte, dock ifrågasattes standarden på styret, och även rättsväsendet. Ju grundligare Kommissionen undersökte Rumänien, desto mer brister upptäckte de inom det politiska kriteriet. Det fanns även brister på det ekonomiska planet, främst att landet i nuläget skulle ha svårt att anpassa sig till en full marknadsekonomi, och genom detta ha svårigheter att konkurrera på den ekonomiska marknaden[149]. Ett stort problem EU fann var att arbetet mot korruption i stort sett var obefintligt, vilket de kritiserade Rumänien för. Det var en avsaknad av organ som arbetade mot detta, och det var oklart om vilka institutioner som arbetade med vad[150]. Landet har sedan 1997 haft ett program som arbetat mot organiserad brottslighet och korruption, men i själva verket fanns det i princip bara på papperet, och användes för att skapa ett politiskt stöd[151]. Detta ledde till att Rumänien inte var ett av de länder som skulle få inleda sina medlemskapsförhandlingar 1998. Detta beslutades under Europeiska Rådets möte i Luxembourg i slutet av 1997. Genom att stänga ute landet från förhandlingarna menade Kommissionen skulle leda till att landet skulle arbeta hårdare med att rätta till de problem som fanns[152].

Läget i relationen mellan Rumänien och EU, och dess möjlighet till ett EU-medlemskap sammanfattas av kommissionen som följande i 1999 års framstegsrapport.

> "Developments confirm that Romania fulfils the Copenhagen political criteria. Continued efforts have been made to respect and protect the rights of the Hungarian minority and to carry through reforms concerning the situation of children in orphanages. Nonetheless, much still remains to be done in rooting out corruption, improving the working of the courts and protecting individual liberties and the rights of the Roma. Priority should also be given to reform of the public administration.[153]"

Som tidigare poängterat är det inom ett par områden de största bristerna i landet finns, vilka är den höga nivån av korruption, problemen med den ungerska och den romska minoriteten, domstolarnas arbete, mänskliga rättigheter och friheter samt problemen som finns på barnhem i landet.

Som nyss presenterat är ett av de stora problemen i landet domstolarnas arbete, och dess ineffektivitet och administrativa förvirring. Det största problemet är domstolsväsendet i landet

---

[148] *2001 Regular Report on Romanias Progress Towards Accession* (2001) Commission of the European Communities: Bryssel, s. 101
[149] Noutcheva & Bechev (2008) s. 120f
[150] *1998 Regular Report on Romanias Progress Towards Accession* (1998) Commission of the European Communities: Bryssel, s. 10
[151] *1999 Regular Report on Romanias Progress Towards Accession* (1999) s. 13
[152] Noutcheva & Bechev (2008) s. 121f
[153] *1999 Regular Report on Romanias Progress Towards Accession* (1999) s. 11

inte alltid är universellt, och detta är en konsekvens av den kommunikationen som finns inom hela sektorn. Det juridiska systemets svaghet ligger främst i bristen på ekonomiska resurser, och detta har lett till att hela sektorn är underbemannad, och dess personal är dåligt utbildade, och har låga löner[154]. Ett annat av de problem som Rumänien måste ta itu med innan ett medlemskap kan bli aktuellt är att säkerställa barnens rättigheter i samhället. Ett av problemen kan ses i landets barnomsorg, vilket barnhemmen är en stor del av. Den låga standarden kan förklaras även här av den knapphändigt organiserade administrativa strukturen, samt avsaknad av ekonomiska resurser. Kommissionen menar att landet måste centralisera ett departement som ska arbeta med detta problem, istället för att ha det uppdelat under fyra olika departement vilket är fallet är nu. Detta främst för att återigen få kontroll över de administrativa problem som finns[155]. Även i Rumänien finns det stora problem med den romska minoriteten, som även i detta land exkluderas från samhällslivet, främst igenom diskriminering på arbets- och bostadsmarknaden, vilket har resulterat i att den romska befolkningen i landet generellt sett är mycket fattigare än övriga medborgare i Rumänien. Visserligen finns det starka lagstiftningar i landet mot denna diskriminering, men det existerar i princip bara på papperet. Den ungerska minoriteten i landet är inte diskriminerad i samma utsträckning som den romska, dels för att deras politiska rättigheter är större. Dock finns det stora problem i landet även med denna minoritet. Tidigare hade den ungerska minoriteten inte möjlighet att använda sitt ungerska språk, vilket dock har förbättrats genom olika lagstiftningar, där det bland annat har skapats multikulturella universitet, och att det nu finns möjlighet för hemspråksundervisning i ungerska[156].

Vid Europeiska Rådets möte i Helsingfors i december 1999 såg Kommissionen fortfarande problem för landet som skulle kunna stänga dem ute från att få inleda medlemskapsförhandlingar. Precis som för Bulgarien propagerade dock Storbritannien för att landet skulle få inleda förhandlingar. Storbritannien ansåg att genom att låta Rumänien få inleda förhandlingar skulle detta skicka en signal till övriga Östeuropeiska länder att detta var vägen man skulle gå för att lyckas. Detta resulterade i att Rumänien i februari 2000 inbjöds till att få inleda medlemskapsförhandlingar med EU.[157]

---

[154] *1999 Regular Report on Romanias Progress Towards Accession* (1999) s. 12f
[155] Ibid, s. 15f
[156] Ibid, s, 18f
[157] Noutcheva & Bechev (2008) s. 122

Under 2000 implementerade Rumänien en ny lag som till största del var till för att klargöra vilka organ som hade ansvaret för att arbeta mot korruption, samt vilka straffpåföljder som skulle finnas. EU påpekade att den nya lagstiftningen är ett steg i rätt riktning, men menade på att nivåerna av korruption i landet är så pass höga, och utspridda att mycket arbete måste läggas ned på det för att förbättra situationen. De menade vidare på att korruptionen underminerade rättssystemet, ekonomin, samt regeringens förtroende[158]. Trots att landet implementerade en ny lagstiftning, har den hittills inte fungerat. På den enhet inom Riksåklagarämbetet som arbetar mot korruption är endast 17 av 38 åklagarposter tillsatta, och det saknas både utrustning och administrativ personal för att någonting ska hända[159]. Inom den juridiska sektorn är framstegen under det senaste året påtagliga. Den administrativa organisationen har till viss del förändrats, där det inom domstolarna har startats nya avdelningar, för att på ett mer effektivt sätt strukturera arbetet genom att kategorisera olika mål till olika avdelningar. Personalstyrkan inom domstolarna har ökat avsevärt, och det är nu endast ett fåtal vakanser inom domstolsväsendet. Landet lägger nu även större vikt vid att utbilda befintlig personal, vilket leder till en uppbyggnad av hela domstolsväsendet[160]. Under det senaste året har landet byggt upp ett nytt departement som nu ansvarar över hela barnomsorgen, till skillnad från tidigare där detta ansvar låg under fyra separata departement. Även inom detta område skapar detta en bättre administrativ struktur, då det samlas under ett departement. Budgeten för detta departement har även ökat avsevärt sedan förra året, vilket ökar möjligheterna att komma tillrätta med de stora problem, och den stora fattigdom och sociala exkludering som finns för en stor del av barnen i landet[161]. Under föregående etableras en specifik kommitté under ministär kontroll i Rumänien, vars arbetsuppgift var att förbättra romernas situation i landet som fortfarande är väldigt problematisk. Ännu går det inte att utkristallisera några framsteg utifrån kommitténs arbete, men det är ett steg i rätt riktning. Möjligheten för barn av romsk härkomst att gå i skola har till viss del ökat, då det inom vissa skolor ska avsättas ett visst antal platser för romska barn.[162]

I den framstegsrapport som kommissionen presenterade 2001 påvisar de vissa framsteg, främst rörande barnomsorgen i landet. Under förra året när Rumänien centraliserade barnomsorgen, och ansvaret hamnade under ett separat departement har den administrativa

---

[158] *2000 Regular Report on Romanias Progress Towards Accession* (2000) Commission of the European Communities: Bryssel, s. 19
[159] *2001 Regular Report on Romanias Progress Towards Accession* (2001) s. 21
[160] *2000 Regular Report on Romanias Progress Towards Accession* (2000) s. 17
[161] Ibid, s. 19f
[162] *2000 Regular Report on Romanias Progress Towards Accession* (2000) s. 24

organisationen förbättrats avsevärt. Departementets budget har nästan fördubblats sedan föregående år, vilket skapar större möjligheter för att utveckla departementet, och standarden på barnomsorgen. I realiteten har det lett till att alternativen inom barnomsorgen är fler, och fattigdomen bland barnen har börjat minska, men är fortfarande det största problemet inom detta område. Dessa framsteg har lett till att Rumänien nu uppfyller de krav EU har på landet rörande barnomsorgen[163]. Ett annat stort framsteg som skett i landet är att landet i april, 2001 presenterade en ny plan för att minska diskrimineringen mot romer, och hjälpa dem att anpassa sig bättre till samhället. Denna plan fick namnet National Strategy for Improving the Conditions of Roma och är kortfattat tidsplan för de kommande tio åren om hur situationen ska förbättras. Först och främst identifierar de detta som ett av de största problem som finns i landet idag. På kort sikt, vilket betyder inom de kommande fyra åren ska de främst arbeta med att förbättra levnadsstandaren för romerna i landet, samt att öka möjligheterna för dem att bli en del av det civila samhället. Detta ska ske i samarbete med icke-parlamentariska romska organisationer. Kommissionen menar dock att det är viktigt att de romska organisationerna är beredda att ta detta till sig, och tillsammans ena sig för att förbättra situationen[164].

I framstegsrapporten som kommissionen presenterade 2002 beskrivs läget som följande:

> "In its 1997 Opinion, the Commission concluded that Romania fulfilled the political criteria. Since then, the country has made considerable progress in further consolidating and deepening the stability of its institutions guaranteeing democracy, the rule of law, human rights and respect for and protection of minorities. Over the past year, further positive developments have been noted. Romania continues to fulfil the Copenhagen political criteria. (...)The reform of judicial procedures has continued and effective implementation of new legislation on public procurement should play an important role in the fight against corruption – although corruption remains a serious problem that is largely unresolved. Other particular concerns are the lack of progress in carrying out a strategic reform of the public administration and the need to further guarantee the independence of the judiciary. Significant progress has been made in the field of human rights. Reform of the childcare system is well under way. (...) Efforts to improve the actual living conditions in childcare institutions should continue. New legislation extending the use of minority languages was approved, and a National Strategy for Improving the Condition of Roma adopted. Efforts now need to focus on the implementation of the strategy, with the aim of effectively combating widespread discrimination, and improving living conditions. (...)"[165]

[163] *2001 Regular Report on Romanias Progress Towards Accession* (2001) s. 23f
[164] Ibid, s. 29
[165] *2002 Regular Report on Romanias Progress Towards Accession* (2002) Commission of the European Communities: Bryssel, s. 19f

Sedan 1997, då kommissionen menade att landet uppfyllde det politiska kriteriet inom Köpenhamnskriterierna har landets utveckling tagit stora steg framåt, och närmat sig ett möjligt medlemskap i EU. Landets institutioner är stabila, och garanterar demokrati, och dess administrativa struktur har avsevärt förbättrats. Det har arbetats fram en strategi för att komma tillrätta med diskrimineringen som finns mot den romska minoriteten för att öka deras levnadsstandard. Den juridiska sektorn har förstärkts, och arbetet mot korruption fortgår.

I EU-kommissionens årliga rapport från 2002 påpekade de att landets strukturella reformer hade för låg fart, och att regeringspartiet PSD (The Social Democratic Party), vilket är det före detta FSN-partiet, inte var tillräckligt villiga att minska det statliga ägandet. [166] Detta år startades ett åklagarämbete, the National Anti-Corruption Prosecutors Office (NAPO) som skulle arbeta mot korruption på statlig nivå. Detta ämbete ersatte den enhet inom Riksåklagarämbetet som tidigare arbetat med detta. Detta organ grundades utifrån den anti-korruptionsstrategi, National Plan and Programme for the Prevention of Corruption som byggdes upp året innan, vilket var ett krav från EU[167]. Trots att landet byggde upp en hel del organ för att arbeta mot korruption ansåg EU i deras årliga rapport från 2002 att inte tillräckligt mycket hade gjorts för att arbeta med detta problem, och arbetet i större utsträckning måste fokuseras på detta. NAPO:s arbete koordinerades av Rumäniens riksåklagarämbete, och dess överordnade är chefsåklagaren, som direkt utses av presidenten. Övriga åklagare inom ämbetet utses av justitieministern. Enligt EU är ämbetets oberoende på en låg nivå, då dess åklagare direkt utses av presidenten, samt justitieministern[168]. Ett problem kommissionen identifierade är bristen på modern teknisk utrustning inom domstolsväsendet som skulle effektivisera dess arbete avsevärt, samt bristen på kunskap om denna tekniska utrustning. De menar på att detta hänger ihop med de ekonomiska resurserna, och att anser att landet bör presentera en plan för att komma till bukt med detta. Personalstyrkorna fortsätter att öka, vilket förkortar tidsperioderna för de rättsliga processerna vilket ytterligare effektiviserar dess arbete[169]. Diskrimineringen mot romerna i landet är fortfarande stor, men implementeringen av planen som presenterades föregående år har påbörjats, och vissa framsteg kan urskönjas. Landet har börjat bygga upp en personalstyrka som ska arbeta med denna plan inom de olika ministärerna i landet, och en viss rekrytering till denna

[166] Noutacheva och Bechev (2008), s. 122
[167] Ibid, s. 137
[168] *2002 Regular Report on Romanias Progress Towards Accession* (2002) s. 27
[169] Ibid, s. 26

personalstyrka sker ifrån den romska minoriteten. Ett steg som tagits har varit att det har anställts 100 nya polismän med romsk härkomst[170].

Vid Europeiska Rådets möte i Köpenhamn 2002 bestämdes det vilka länder som skulle få ansluta sig till EU 2004. Rumänien var inte ett av dessa länder och med detta hoppades EU på att landet skulle effektivisera sitt arbete för att nå acquisen och slutligen vara redo att bli medlem. Dock kom detta inte som någon överraskning för landet då målet de arbetat efter har varit att ansluta sig till EU 2007. Under samma möte utarbetades en tidsplan för landet, och EU gick så långt att de räknade med att Rumänien skulle kunna ansluta sig till EU, men risken fanns att det skulle kunna bli senare än 2007.[171]

Rumäniens arbete mot korruption visar enligt EU positiva framsteg, och att landet verkar ta problemet på allvar. Problemet är dock att trots alla uppoffringar är landets nivå av korruption fortfarande hög, och någon nedgång under de senaste åren går inte att urskönja. Landet startade 2002 ett åklagarämbete mot korruption (NAPO). 2003 är fortfarande detta åklagarämbete underbemannat, där åklagarna i snitt har hand om 46 fall var, vilket underminerar ämbetets effektivitet[172]. Utbyggnaden och förstärkningen av den juridiska sektorn har fortsatt, och då främst inom det mest kritiserade området domstolsväsendet. Stora ekonomiska resurser har tillsatts för att förbättra arbetsförhållanden för de anställda, och då främst genom att bygga nya domstolsbyggnader och kontor till domare, åklagare och övrig administrativ personal. Dessutom har medellönen inom denna sektor stigit med 21 % sedan föregående år, vilket bättre arbetsförhållanden, och ökar motivationen bland de anställda. Fortfarande finns det dock frågetecken kring domstolarnas oberoende, och om de kan döma helt objektivt utan politisk eller militär inblandning[173]. Arbetet med att förstärka barnens rättigheter, och utveckla barnomsorgen fortgår. Vissa framsteg har skett, bland annat genom att ett inspektionsorgan har inrättats, för att se till att alla daghem, barnhem och olika institutioner följer de mänskliga rättigheterna, och de internationella avtal som landet har undertecknat. Det finns fortfarande en stor fattigdom bland barn, och många som inte har möjlighet att gå i skolan, med kommissionen påpekar att detta ett arbete som tar lång tid att

[170] Ibid, s. 36
[171] Noutacheva och Bechev (2008) s. 123
[172] *2003 Regular Report on Romanias Progress Towards Accession* (2003) Commission of the European Communities: Bryssel, s. 21
[173] Ibid, s. 19f

genomföra, och det har just påbörjats[174]. Implementeringen av den nationella planen mot diskriminering mot den romska minoriteten fortgår, och uppvisar blandade resultat. Arbetet med att öka möjligheterna för den romska minoriteten har påbörjats, främst genom samarbeten mellan de icke-parlamentariska romska organisationerna, och regeringen, vilket i slutändan ska ge mer arbetstillfällen. Samtidigt går det att se vissa problem, och de kan främst hänföras till de oklara direktiv, och policys inom de olika områdena. Till viss del kan det även förklaras av otillräckliga ekonomiska resurser[175].

Under 2004 går det att urskilja signifikanta framsteg i den juridiska sektorns utveckling. Det främsta framsteget är att möjligheten för landets justitieminister att utse de högsta domarna och åklagarna i landet har tagits bort. Detta menar kommissionen är ännu ett steg närmre ett fullt oberoende för de olika domstolarna i landet[176]. Det har skett en positiv utveckling i landet det senaste året då det handlar om att tillgodose behoven för den stora romska minoriteten i landet. Främst har denna utveckling skett inom utbildningsväsendet, och då genom att lärare, och övrig personal har utbildats för att bättre tillgodose de behov de romska barnen har. Vidare har även sektorer i samhället börjat utbildas inom liknande frågor, och då främst polisväsendet, och sjukvården[177].

Under det Europeiska Rådets möte i Bryssel i slutet av 2004 beslutades det om att avsluta medlemskapsförhandlingarna, och utifrån resultaten av dessa förhandlingar specificerades de åtgärder landet måste genomföra innan de kan bli medlem i EU. Målet var att Rumänien skulle kunna bli medlem i EU under 2007, om de specifika åtgärderna är genomförda.[178]

Rumänien har sedan de började med twinningprojekt 1998 genomfört 191 projekt[179], där landet varit en de av projektet. Sedan landet blev en del av EU:s Phare Programme 1990 har landet totalt sett fått omkring 2,5 miljarder euro i ekonomiskt stöd från EU, för att öka anpassningsförmåga till dels Köpenhamnskriterierna, och genom det acquis.[180]

---

[174] *2003 Regular Report on Romanias Progress Towards Accession* (2003) s. 23
[175] Ibid, s. 30
[176] *2004 Regular Report on Romanias Progress Towards Accession* (2004) Commission of the European Communities: Bryssel, s. 20
[177] Ibid, s. 30
[178] Noutacheva och Bechev (2008) s. 124
[179] *Twinning – Building Europé Together* (2006) Commission of the European Communities: Bryssel, s. 20
[180] http://europa.eu/scadplus/leg/sv/lvb/e40108.htm [2008-05-08]

Anslutningsavtalet mellan Rumänien och EU skrevs under 25 april, 2005, och utifrån detta hade EU möjligheten att ställa hårdare krav på landet. För att se till att Rumänien genomförde de åtgärder som EU specificerade, fanns det en specifik klausul i anslutningsavtalet, som reglerade de åtgärder som landet var tvunget att genomföra för att kunna bli medlem. Genomfördes inte dessa åtgärder kunde anslutningen skjutas upp ett år. Det handlade till största del om åtgärder på det juridiska området, samt rörande konkurrenskraften på marknaden. Avtalet innehöll även en form av säkerhetsklausul, som sade att om Rumänien inte uppfyllt kraven inom tre områden; den ekonomiska situationen i landet, övergången till en marknadsekonomi och förhållandena med landets bristfälliga rättsystem. Denna klausul sade att om dessa krav inte var uppfyllda skulle landet inte kunna dra fördel av medlemskapet de tre första åren.[181]

I juni 2005 uttalade Kommissionens ansvarige för utvidgningen, Olli Rehn ett missnöje med Rumäniens arbete mot anslutning, så väl som tidigare poängterat rörande Rumänien. Samma sak uttrycktes även i detta års framstegsrapport, och kommissionen funderade över om landet verkligen skulle vara redo att gå med redan 2007. De områden som mest kritiserades var bland annat rättsväsendet, den fria rörligheten för varor och tjänster, jordbruksområdet samt den bristande anti-korruptionsstrategin. Kommissionen lyfte snarare fram den kritik som en uppmuntran kring vad landet behöver göra, snarare än en risk för uppskjutning av anslutningsdatumet.[182]

Nästkommande års rapport från Kommissionen, som kom ut 2006 visade på ett mer positivt resultat för landet, där kommissionen såg stora framsteg i dess arbete, främst rörande arbetet mot korruption. I september samma år ansåg kommissionen att landet skulle vara redo för att gå med i EU 1 januari, 2007. Dock kvarstod klausulen i det tidigare undertecknade avtalet, för att EU ville ha en viss kontroll över situationen i landet.[183]

[181] Noutcheva & Bechev (2008), s. 124f
[182] Ibid, s. 126
[183] Ibid

Vad tycker medborgarna?

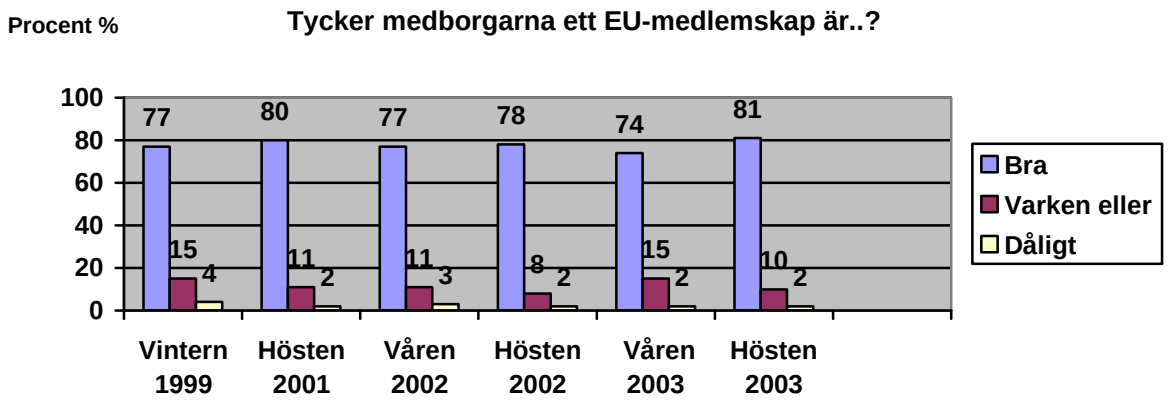

Tabell 2[184]

I tabellen ovan går det att se vad medborgarna i Rumänien har för inställning till ett eventuellt medlemskap i EU. Frågan är ställd som följande: *Tycker medborgarna ett EU-medlemskap är..?* De tillfrågade medborgarna som anser att ett medlemskap skulle vara bra för landet är i en stor majoritet, och denna siffra har som det går att se i tabellen ovan varit relativt konstant vid de sex mättillfällena, med ett undantag, vilken var under våren 2003, där det lägsta resultatet uppmättes. De som anser att ett medlemskap skulle vara dåligt är i princip obefintligt, och även det har legat på en låg nivå vid de olika mättillfällena.

Som vi skrev i det förra kapitlet som handlade om Rumänien är homogenitet en av grunderna i det europeiska samarbetet, och en viktig del kan vara människors identifiering med antingen Europa, eller sin egen stat. I Eurobarometerns rapport från 2003, som handlar om de dåvarande kandidatländerna till EU har de ställt följande fråga: *I kommande framtid, ser du dig själv som..?* Det fanns fyra olika svarsalternativ; rumän framför europé, enbart europé, europé framför rumän samt endast rumän. De allra flesta ser sig som antingen rumän (30 %) eller rumän framför europé (50 %). Endast 5 % av de tillfrågade ser sig som endast europé, samt att bara 7 % ser sig som europé framför rumän. Hela 62 % anser sig ha en viss europeisk identitet, vilka trots allt talar för att det finns en viss identifikation med det europeiska bygget.[185]

[184] *Eurobaromter 2003:4 – Public opinion in the candidate countries* (2004) s. 85
[185] Ibid, s. 75

Vilken tillhörighet människor känner är också en viktig fråga för det europeiska samarbetet, och EU. Medborgarna måste kunna känna att de tillhör Europa, och EU. Denna diskussion tas upp i en av frågorna i samma rapport från Eurobarometern. Frågan som ställdes var: *Människor kan känna olika grader av tillhörighet till deras stad, eller by, till deras region, till deras land eller till Europa. Kan du berätta vilken tillhörighet till Europa du känner..?* Även i denna fråga fanns det fyra olika svarsalternativ; väldigt mycket tillhörighet, ganska mycket tillhörighet, lite tillhörighet samt ingen tillhörighet alls. Det går att se att de som känner väldigt mycket tillhörighet, eller ganska mycket tillhörighet är i stor majoritet över dem som känner lite tillhörighet, eller ingen tillhörighet alls. 57 % känner väldigt mycket tillhörighet till Europa, och 27 % känner ganska mycket tillhörighet till Europa. De övriga två svarsalternativen representeras av relativt lika resultat, där de som känner lite tillhörighet är 8 %, och de som inte känner någon tillhörighet alls representeras av 2 %. Utifrån detta resultat går det att se att det är väldigt många som känner att de tillhör Europa. De som känner väldigt mycket tillhörighet, och de som känner ganska mycket tillhörighet är sammantaget 84 %, vilket visar på en hög tillhörighet till Europa, och EU.[186]

Det är viktigt för EU att medborgarna i unionen, och i de eventuellt nya medlemsstaterna känner att de har kunskap och information om sitt eget lands anslutningsprocess. Detta togs upp i Eurobarometerns rapport från 2003. Frågan som ställdes var: *Hur väl informerad är du om ditt lands anslutningsprocess. Känner du dig..?* I denna fråga fanns det två olika svarsalternativ; väl informerad eller dåligt informerad. 66 % av de tillfrågade ansåg att de var dåligt informerade om landets anslutningsprocess, och endast 31 % ansåg att de var väl informerade om denna.[187] Generellt sett anser sig medborgarna vara ganska dåligt informerade om landets anslutningsprocess.

En annan fråga som även ställdes till medborgare i olika länder i denna rapport går att koppla till de två föregående frågorna. Denna fråga handlar om vilka olika organ i Europa, samt EU som medborgarna känner till. Frågan ställdes som följande: *Har du hört talas om..?* Det var tre olika organ som nämndes; EU, Europaparlamentet, samt EU-kommissionen. De tillfrågade i Rumänien hade 97 % kännedom om EU i stort. 78 % hade någon gång hört talas om Europaparlamentet, samt 64 % kände till EU-kommissionen.[188]

---

[186] *Eurobaromter 2003:4 – Public opinion in the candidate countries* (2004) s. 76
[187] Ibid, s. 157
[188] Ibid, s. 174

Medborgarna i landet blev även tillfrågade om de ansåg att Rumäniens ledare gjorde vad som behövdes för att nå ett medlemskap inom den närmaste framtiden. Frågan ställdes som följande: *Gör ditt lands ledare vad som krävs för att landet ska kunna bli medlem i EU inom den närmaste framtiden?* 50 % av de tillfrågade ansåg att ledarna gjorde vad som krävdes för att nå ett medlemskap inom den närmaste framtiden.[189] De fick även frågan om de trodde att landet fick ekonomisk hjälp från EU som bistång i anslutningsprocessen. Frågan ställdes som följande: *Tror du att ditt land redan får pengar från EU för att hjälpa till i landets anslutningsprocess, eller inte?* 62 % av de tillfrågade trodde att landet redan fick ekonomisk hjälp från EU, medan endast 7 % inte trodde att landet fick någon ekonomisk hjälp från EU.[190]

[189] *Eurobaromter 2003:4 – Public opinion in the candidate countries* (2004) s. 150
[190] Ibid, s. 159

5. Hur blev medlemskapet till?

I detta kapitel kommer det slutliga resultatet i undersökningen sammanställas, kategoriseras i tre olika delar, där den första kommer att behandla studiens två typfall och då också en anknytning till utvidgningen 2004, den andra ser till makronivån och den tredje och sista kopplar de två tidigare nämnda delarna till studiens teoretiska grund.

5.1 Bulgariens och Rumäniens väg till EU

När Berlinmuren föll 1989 så förändrades Europa över en natt, och förutsättningarna och situationen blev helt annorlunda för Bulgarien och Rumänien. Relationen mellan EU och dessa två länder börjar genom detta att fördjupas, och de båda länderna började integreras i olika program som skulle hjälpa dem att bli en del av det europeiska samhället.

Båda länderna hade under kommunisttiden hade starka band med olika stormakter som inte tillhörde västvärlden, där Bulgarien hade ett starkt band till Sovjetunionen, och Rumänien hade en god relation med Jugoslavien. Detta ledde till att både Bulgarien och Rumänien tvivlade på den västerländska strukturen, och var inte villiga att förändra sina länder i så snabb takt. De var till viss del villiga att ta del av de program som fanns, men inte fullt ut, då deras starka band till dessa två stormakter då skulle kunna försämras. Detta är någonting som även Noutcheva & Bechev konstaterar samtidigt som de menar på att länderna just kommit ur en lång kommunistisk era, där de hade en stor statsstyrd organisation, som låg i elitens händer, vilken riskerade att försvinna om västvärlden fick styra dem allt för mycket.[191] Detta visar på ett stort elitstyre i länderna, där medborgarna inte hade mycket att säga till om, där det fortfarande går att se vissa kommunistiska tendenser.

1990 gick båda länderna med i EU:s Phare Programme, vilket skapade ännu mer möjligheter för de båda länderna, då de kunde få ekonomiskt bistånd för att kunna nå upp till västvärldens ideal. Som nyss poängterat var inget av länderna till en början direkt intresserade av att snabbt nå en europeisk standard, vilket kan återkopplas till den starka elit som fanns i landet, och dess rädsla att förlora sitt stora inflytande. Detta går även att kopplas till den höga korruption, och de många informella regler som präglade både Bulgarien och Rumänien vid denna tidpunkt. Viljan att bli en del av ett europeiskt samhälle fanns, men inte till vilken kostnad

[191] Noutcheva & Bechev (2008) s. 117

som helst. Under tiden minskades ländernas handel med Sovjetunionen (för Bulgariens del) och Jugoslavien (för Rumäniens del). Detta ledde till att båda länderna 1993 undertecknade Europaavtalet, och att EU nu var Bulgariens och Rumäniens främsta handelspartner. I princip hade båda länderna bytt en stormakt mot en annan, vilket även var nödvändigt för att utvecklas och inte fastna i den gamla strukturen.

Under 1995 lämnade båda länderna in sin ansökan om ett medlemskap i EU, Rumänien den 22 juni, och Bulgarien den 14 december. Genom detta visade länderna på en vilja att låta västvärlden, genom EU hjälpa till än mer än vad de hade möjlighet till tidigare. Genom ansökan visar länderna officiellt att de vill gå med i unionen, och är till viss del medvetna om vad som krävs för att detta ska bli möjligt. Detta ger EU större möjlighet att direkt påverka situationen i de olika länderna, oftast genom de olika verktyg som EU använder sig av.

Med den officiella ansökan började EU genom kommissionen presentera årliga rapporter för de båda ländernas framsteg mot ett medlemskap. Till en början identifierade kommissionen stora brister i både Bulgarien och Rumänien, där problemen genomgående var samma i båda länderna. De främsta bristerna som kommissionen fann och som genomgående genom hela processen har varit ländernas största problem var en hög grad av korruption som var störst inom det juridiska och administrativa området, diskrimineringen av romer och dess knapphändiga möjlighet att bli en del av samhället, samt även ett bristfälligt rättssystem. Genom att båda länderna haft liknande problematik har EU ställt länderna emot varandra, och använt detta som ett medel för en snabbare utveckling och reformering. Inget av länderna ville hamna efter det andra, och riskera att missa ett EU-medlemskap.

1997 hamnade båda länderna i en ekonomisk kris, där inflationen hade ökat kraftigt, och då dess mål var att bli en stabil marknadsekonomi för att nå ett medlemskap skapade detta stora problem. Länderna tvingades att inrätta en finansiell valutaövervakare som administrerades av IMF. Genom EU:s hårda krav på att nå en stabil, och konkurrenskraftig marknadsekonomi hade länderna i princip inget val utan var tvungen att acceptera de stränga ekonomiska regler som nu var ett faktum. Att länderna accepterar detta tyder på att länderna hade en stark vilja att bli en del av EU, vilket hade varit väldigt avlägset om de stränga finansiella reglerna inte hade inrättats.

Fördelen med att EU introducerade kommissionens årliga framstegsrapporter var att Bulgarien och Rumänien nu på ett klart och koncist sätt visste vad de var tvungna att genomföra, och de såg även sina framsteg, och bekymmer. Exempelvis går det att se på Rumänien, då de redan 1997 hade en antikorruptionsplan, men som i själva verket endast existerade på papper, och detta var något som kommissionen såg, och presenterade i en av sina rapporter, vilket gjorde att Rumänien tvingades att förbättra, och implementera den plan även i praktiken.

Under Europeiska Rådets möte i Luxembourg i slutet av 1997 beslutades att Bulgarien och Rumänien inte var bland de länder som nästkommande år skulle få inleda sina medlemskapsförhandlingar. Detta är en annan typ av verktyg som EU har, och som de i detta fall använder för att sätta en högre press på länderna, då de inser att de kanske inte kommit så långt på vägen som de tror. Detta kan vara ett av de viktigaste verktygen som inte är direkt och byråkratiskt, utan det handlar om att visa länderna vad som i realiteten krävs. De länder inom EU som förespråkade att även Bulgarien och Rumänien skulle få inleda sina medlemskapsförhandlingar, då främst Storbritannien ville använda detta verktyg till ytterligare en uppmaning för länderna i sydöstra Europa att det lönar sig att gå denna väg och bli medlem i EU. Detta visar på att EU även har osynliga verktyg, som inte syns på papper, men som är än effektivare i praktiken.

Europeiska rådets möte i Helsingfors 1999 fastslog att Bulgarien och Rumänien skulle följande år få inleda sina medlemskapsförhandlingar. Detta var till stor del ett faktum utifrån det osynliga verktyg som nyss presenterats. I detta fall var det Storbritannien som starkt drev på för att Bulgarien och Rumänien skulle få inleda sina förhandlingar. De poängterade att chansen att oroligheterna på Balkan skulle minska, och hela regionen skulle stabiliseras med ett EU-inträde för de båda länderna. EU:s roll blir nu än viktigare, och dess möjligheter att direkt påverka länderna ökar då de nu kan komma med direkta krav då länderna officiellt är kandidatländer. Detta går även att se i Bulgarien och Rumänien, då det är vid denna tidpunkt de största reformerna börjar byggas upp, och det är först nu de stora förändringarna i de olika länderna går att urskilja. Även fortsatt är det samma problem som går att finna i de båda länderna, där det fortfarande är en hög grad av korruption inom offentlig verksamhet samtidigt som den offentliga administrationen lider av en stor förvirring, där personalen inte vet vad de ska göra, samt att romerna fortfarande har väldigt stora problem med att bli en del av samhället. Dessa tre problemområden hör ihop, där en hög korruption gör att medborgarna

lättare kan förlora förtroendet för den offentliga administrationen, där personalen får allt svårare att lita på varandra, och leder till en dålig organisering inom administrationen. Detta går även att se i problemen med romerna i de två länderna, där de båda har program för att förbättra deras livssituation, men administrationen arbetar inte med den här planen då ingen vet vad de ska göra, och vilken institution som arbetar, eller ska arbeta med den. Utifrån detta går det att fundera kring om förhandlingsstarten verkligen var motiverad, då det i Köpenhamnskriterierna anges att för att en förhandling ska kunna börja måste det politiska kriteriet vara uppfyllt. I Bulgariens och Rumäniens fall går det att fundera kring om det politiska kriteriet verkligen var uppfyllt, då länderna fortfarande har instabila och ineffektiva myndigheter, och dess skydd för minoriteter ännu inte är tillräckligt starkt, vilket anges som krav för att uppfylla det politiska kriteriet.

2002 hölls Europeiska Rådets möte i Köpenhamn, där det bestämdes vilka länder som skulle få ansluta sig till i EU i maj, 2004. Bulgarien och Rumänien var inte bland dessa länder, då kommissionen menade på att länderna inte nått tillräckligt långt i sin utveckling. Även här går det att se att EU använt sig av det osynliga verktyget, då de menar på att genom att utelämna länderna från den kommande utvidgningen så sätts en än större press på dem, och arbetet kommer att effektiviseras än mer. Redan följande år går det i Rumänien att se vissa framsteg, då EU identifierade positiva tendenser i dess arbete mot korruption, och då främst genom att den administrativa kapaciteten hade förbättrats, och implementeringen av deras antikorruptionssplan har slagit väl ut. Dock är nivån av korruption fortfarande hög, men EU poängterar att ett sådant arbete tar lång tid. I Bulgariens fall går det främst att finna framstegen inom den juridiska sektorn, där det har anställts mycket personal, och dess arbetsuppgifter har effektiviserats, och de har börjat utbilda sin personal i EU-lagstiftning vilket tyder på en god vilja från landet att effektivt börja arbeta för att närma sig ett medlemskap.

Under Europeiska Rådets möte i Bryssel 16-17 december 2004 fastställdes datumet för Bulgariens och Rumäniens anslutning till EU till den 1 januari 2007 och med detta avslutades medlemskapsförhandlingarna. Länderna skrev under anslutningsavtalet den 25 april 2005. Dock fanns det speciella säkerhetsklausuler i de båda ländernas anslutningsavtal. Dessa klausuler reglerade vissa reformer som länderna var tvungna att genomföra och skulle fungera som ett verktyg för att få länderna att nå det slutliga målet. Genom dessa klausuler blev pressen på länderna att genomföra dessa reformer stark, då de var medvetna om att de inte

fick ansluta sig till EU om dessa reformer inte genomfördes, och anslutningen skulle i så fall kunna skjutas upp med upp till ett år. Klausulerna i avtalet reglerade främst reformer inom det juridiska området, konkurrenskraften på marknaden måste öka. Det var samma säkerhetsklausul för både Bulgarien och Rumänien. Länderna hade nu kort tid på sig att genomföra dessa reformer, vilket satte en stor press på dem att arbeta effektivt med dem. Då både Bulgariens och Rumäniens mål från början var att ansluta sig till EU under 2007 tog de dessa säkerhetsklausuler och reformer på största allvar, annars fanns risken att målet inte uppnåddes. Dock fanns det fortfarande stora farhågor inom EU att länderna inte skulle kunna ansluta till EU 2007. Bland annat uttalade sig kommissionens ansvariga för utvidgningen Olli Rehn om detta så sent som 2006, där han uttryckte en viss oro, då risken fanns att EU kommer att vara tvunget att utnyttja sig av säkerhetsklausulerna i anslutningsavtalet, då både Bulgariens och Rumäniens arbete hittills inte varit tillräckligt effektivt och framgångsrikt. Då EU redan 2004 bestämde datum för ländernas anslutning var det viktigt för dem att länderna skulle kunna ansluta vid utsatt datum, annars skulle det kunna ses som ett misslyckande för EU. Länderna var genom klausulerna tvungna att genomföra reformerna, och att ta med dem utan att reformerna var genomförda var inget alternativ för EU, då meningen är att det ska vara ett homogent samarbete, och möjligheterna ska vara lika för alla medborgare.

I september 2006 rekommenderade kommissionen att Bulgarien och Rumänien skulle få ansluta till EU den 1 januari 2007. Dock ville de ha kvar möjligheten att även efter ländernas anslutning ha möjligheten att kunna övervaka ländernas utveckling inom de områden som säkerhetsklausulerna reglerade. Den 1 januari 2007 blev Bulgarien och Rumänien officiellt medlemmar i EU. Noutcheva & Bechev menar på att dessa två länder genom dessa klausuler, och den övervakning fick gå med på andra premisser än de länder som tidigare i EU:s historia gått med[192].

Det är lätt att ställa länderna emot varandra, men det svårare att jämföra dem, då deras väg till medlemskap varit mycket likvärdig, och endast marginella skillnader fanns.

5.2 EU:s verktyg – Hur har de använts?

Som presenterat i empirin finns det många verktyg EU använder sig av för att underlätta anslutningsprocessen för eventuella nya medlemsstater i unionen, och denna undersöknings

[192] Noutcheva & Bechev (2008) s. 126

typfall har inte varit några undantag, där verktygen varit en viktig del i anslutningsprocessen. Som tidigare nämnt är Köpenhamnskriterierna, via Agenda 2000 det viktigaste verktyget EU använder sig av i en anslutningsprocess. Dessa ligger som grund för de övriga program och verktyg som använts, vilket gör att utan dessa kriterier skulle verktygen se annorlunda ut, och en anslutningsprocess vara mer problematisk. Utan kriterierna skulle det inte finnas en unison mall att bedöma eventuella nya medlemsstater ifrån, vilket då skulle kunna leda till en större orättvisa länderna emellan, då kraven skulle vara otydliga, och ospecificerade. En vidare analys av Köpenhamnskriteriernas roll, och vikt i en anslutningsprocess presenteras i den teoretiska kopplingen.

I studiens två typfall, Bulgarien och Rumänien har verktygen varit till stor hjälp i processen till anslutning, då de bland annat har fått stort ekonomiskt bistånd, vilket har förstärkt olika sektorer i de båda länderna. Bulgarien har sammanlagt fått omkring 2 miljarder euro i ekonomiskt stöd från EU och Rumänien har sammanlagt fått cirka 2,5 miljarder euro i ekonomisk hjälp. Sammantaget har alltså länderna fått omkring 4,5 miljarder euro i ekonomiskt bistånd från EU, vilket bör ses som stora ekonomiska resurser och som påvisar EU:s starka vilja att hjälpa länderna på fötter, och för att hjälpa dem in i unionen. En del i Phare Programme är twinningprojekten, och sedan länderna startade med dem 1998, har det i Bulgarien allt som allt genomförts 140 olika projekt och i Rumänien 191 projekt. Twinningprojekten gav länderna en möjlighet att ta hjälp av andra organ än EU, vilket i dessa projekt var andra medlemsstater. Projekten gav möjligheten till länderna att synliggöra problem från andra synvinklar än endast EU:s, och genom detta få direkt hjälp och möjligen kunna slippa onödig byråkrati.

5.3 Teoretisk koppling

I kommande avsnitt kommer det att redogöras för studiens teoretiska koppling, som då återknyts till de två dimensionerna som studien utgår ifrån. Det kommer att presenteras i två delar; makro samt mikro.

5.3.1 Makro

I den neo-realistiska teorin är institutionerna av liten betydelse för det internationella samarbetet, där staterna istället ska spela den viktiga rollen, vilket Grieco påpekar[193]. Som presenterat i det empiriska avsnittet är anslutningsprocessen lång och utdragen, och kräver mycket beredning, och många beslut på olika nivåer. Även om det i slutändan är EU:s medlemstater som avgör om ett land ska få gå med i EU eller inte spelar de internationella institutionerna en stor roll, och i detta fall är det då EU:s olika institutioner. Under anslutningsprocessen har institutionerna olika roller, men främst handlar det om att skapa ett beslutsunderlag för politikerna. Kommissionen sköter förhandlingarna, och det sker bland annat genom att de årligen framställer hur situationen i de eventuella nya medlemsstaterna ser ut. Trots att det i slutändan är medlemsstaterna genom sina representanter som bestämmer vilket land som får gå med ha institutionerna en väldigt viktig roll, vilket talar emot det neo-realistiska synsättet.

Som tidigare nämnt är Köpenhamnskriterierna i stort grunden för alla verktyg EU använder sig av i en anslutningsprocess, och det är även Köpenhamnskriterierna som formar de anslutande länderna. Genom framväxten av dessa kriterier skapades en unison bild av vad EU ställer för krav på länder som vill gå med i unionen. Kriteriernas funktion är att forma eventuella medlemsstater till det EU vill, vilket är en stor del av det som Rosamond nämner som en viktig del i den neo-realistiska teorin. Han menar på att stater ska vara formellt och funktionellt likvärdiga[194]. Genom Köpenhamnskriterierna vill EU forma eventuella nya medlemsstater, så att de alla ska bli formellt och funktionellt likvärdiga de redan existerande medlemmarna. EU vill alltså skapa ett samarbete med likvärdiga medlemsstater, där alla drar åt samma håll.

Grieco menar att den globala institutionen fungerar som ett hjälpmedel för att nå samarbeten snarare än att det är institutionen som är samarbetet[195]. I detta fall fungerar EU som ett hjälpmedel för länderna för att nå ett samarbete, snarare än att det är EU landet samarbetar

[193] Grieco (1995) s. 27
[194] Rosamond (2000) s. 132f
[195] Grieco (1995) s. 28f

med. Waltz menar vidare att länderna själva inser vikten av att ta hjälpen av andra, alltså att Bulgarien och Rumänien inser att de behöver hjälp, än att EU säger det till dem. Med detta minskar ländernas egen frihet, då de i samarbetet har förpliktelser. Detta kan tydligt exemplifieras med de twinningprojekt Bulgarien och Rumänien varit inblandade i, där de samarbetar med andra länder i unionen, och EU bistår endast med ekonomisk hjälp.

Sammanfattningsvis går det att säga att verktygens grund är skapad utifrån ett visst neo-realistiskt tankesätt, då det absoluta målet är att nå ett effektivt och homogeniserat EU. Samtidigt menar neo-realismen att långvariga samarbeten i väldigt låg utsträckning existerar, då länderna på den globala marknaden, både ekonomiskt och politiskt konkurrerar med varandra, och då existerar inget samarbete[196], vilket talar emot ett neo-realistiskt EU.

5.3.2 Mikro

Inom konstruktivismens andra skola; normer och kultur som säger att de olika aktörernas intressen är skapade utifrån kulturella betingelser. Det är normer och kultur som skapar ett lands kollektiva identitet. Till en början var varken Bulgarien eller Rumänien direkt öppna för stora förändringar i sina länder, och var inte så öppna för den nya europeiska strukturen. Båda länderna hade vid undersökningens början varit under kommunistiska regimer under flera decennier vilket gjorde att normer och värderingar inom länderna hade skapats utifrån den kommunistiska andan. Detta kan förklara ländernas till en början stora avståndstagande, då länderna till viss del fortfarande styrdes av den före detta kommunistiska eliten. Även om länderna visade ett visst intresse av att blir en allt större del av det nya europeiska samhället fick det inte ske på bekostnad av deras egen makt, samt av deras goda relation med Sovjetunionen och Jugoslavien.

Ju längre tiden gick desto mer intensiv blev relationen mellan de två länderna och EU. Detta ledde till en rad olika avtal, som främst handeln mellan länderna och övriga EU-stater, som sedan ledde till att EU i mitten av 1990-talet blev de två ländernas största handelspartner. Genom detta skapades ett beroende mellan länderna och EU, och genom att beroendet växte sig än starkare blev staterna även mer sårbara, och behövde EU i än större utsträckning. Detta gjorde att EU fick en större makt över länderna, och kunde mer direkt genom sina verktyg

[196] Rosamond (2000) s. 132f

påverka de båda ländernas struktur. Detta skapar ett ännu större beroende till EU, vilket även Waltz poängterar[197]

Som tidigare nämnt används EU:s verktyg till stor del för att skapa ett samarbete med formellt och funktionellt likvärdiga stater, där högsta effektiva grad av samråd ska råda, och det nås bäst genom likvärdiga stater. Det går dock att ifrågasätta hur likvärdiga staterna i EU egentligen är i förhållande till Bulgarien och Rumänien, då det finns stora sociala och kulturella skillnader mellan länderna och de övriga länderna inom EU, samt även stora historiska skillnader. Med mer sociala och kulturella skillnader ökar risken för olikheter, och då dessa två länder har en stor fattigdom, och problem som inte går att finna i de redan existerande medlemsstaterna måste dessa problem lösas internationellt för att samarbetet i slutändan ska bli homogent. Genom detta måste de existerande medlemsstaterna se bortom sina egna problem, och arbeta för att lösa de internationella problem, som i detta fall då möjligen skulle kunna vara Bulgariens och Rumäniens stora fattigdom. Detta är en del i det som Waltz kallar self-help system[198]. Detta leder till en högre grad av beroende, både inom EU, och mellan Bulgarien och Rumänien och EU. Inom EU existerar beroendet på så sätt att alla stater beroende av varandra, för att kunna lösa det internationella problemet. Bulgarien och Rumänien är i detta fall beroende av EU för att förbättra situationen för de fattiga.

Utifrån Köpenhamnskriterierna arbetar länderna för att uppfylla de krav som ställs på dem från EU:s sida. I detta kan även ländernas medborgare spela en viktig roll, framförallt när det gäller att identifiera problem som finns för tillfället. De icke-parlamentariska organisationerna har också en viktig roll, dock mer att se till att de styrande gör vad de ska göra, vilket kan handla om att de implementerar strategier, eller tillgodoser olika grupper behov. Detta har skett vid flera tillfällen i de båda länderna. Utifrån det konstruktivistiska tankesättet är det inte bara de styrandes uppgift att se till att planer och strategier genomförs, utan det stora ansvaret ligger hos de icke-parlamentariska organisationerna och individerna i landet. Som tidigare nämnt går det att exemplifiera att så har skett i de olika länderna vid olika tillfällen. I Bulgarien var det först när medborgarna identifierade landets stora bekymmer med korruption som de styrande tog det på allvar. I Rumänien har de icke-parlamentariska organisationerna haft en viktig del i att se till att romerna situation i landet förbättras, och att de planer de presenterat efterföljs, och implementeras ordentligt.

[197] Waltz (1979) s. 105ff
[198] Ibid

Köpenhamnskriterierna i sig ledde även till att EU, genom kommissionen började presentera årliga framstegsrapporter för att Bulgarien och Rumänien klart och koncist skulle se vad de gjort, och framförallt vad de behövde förbättra för att kunna gå med i EU. Även det här är en stor del i att homogenisera samarbetet, vilket tidigare även diskuterats. I neo-realismen är staterna den primära aktören på den internationella arenan, och genom framstegsrapporterna sätter EU staterna främst, då Bulgarien och Rumänien har rapporterna att utgå ifrån, och använder dem som ett hjälpmedel för att nå det högre samarbetet. Länderna i sig använder inte institutionen EU som ett samarbete, utan endast som ett hjälpmedel för att nå den högre graden av samarbete.

Bulgarien och Rumänien var inte, som tidigare nämnt bland de tio länder som fick gå med i EU 2004. Det finns tre enkla anledningar som gjorde att länderna inte fick gå med; först och främst den höga nivån av korruption, och den andra var att romerna var starkt diskriminerade i de båda länderna och slutligen var det ländernas administrativa förvirring som ledde till deras ineffektiva arbete att nå kraven inom Köpenhamnskriterierna, och dess möjlighet att uppnå till acquis. Även här går det att förklaras av att det likvärdiga samarbetet inte skulle gynnas av att ta med dessa två stater, då de inte fullt ut lever upp till kraven, vilket är en förutsättning för att nå den europeiska standarden. Det var inte uppseendeväckande att inget av länderna var redo att ansluta 2004, då det i Köpenhamnskriteriernas politiska avsnitt anges tydligt att ett land ska ha stabila och effektiva myndigheter för att ett medlemskap ska bli aktuellt, vilket inget av dessa två länder hade vid detta tillfälle.

Trots att länderna två år senare enligt EU har uppfyllt de 31 kapitel som anges i acquis och genom detta ska passa in i den europeiska strukturen, väljer EU att i anslutningsavtalet skriva säkerhetsklausuler för dessa två länder, vilket talar emot en europeisk homogenitet om länderna skulle ansluta vid denna tidpunkt. Det går då fråga sig om länderna verkligen är formellt likvärdiga med EU, och Europa, om de är tvungna att skriva in specifika klausuler som kan skjuta upp anslutningen, vilket talar emot ett neo-realistiskt synsätt. Det går dock att se klausulerna som en säkerhet från EU:s sida om länderna vid det kommande anslutningstillfället inte skulle vara homogena med EU, vilket då skulle då att länderna inte skulle få gå med förrän så var fallet. Med denna säkerhet från EU ökar ländernas beroende till EU, då pressen på länderna blir enorm, då ett medlemskap står på spel.

Efter en lång och utdragen anslutningsprocess kunde länderna äntligen se slutet på resan när EU presenterade rekommendationen att länderna skulle få gå med i EU. Det som dock är intressant är att EU valde att bevara rätten att genom rapporter övervaka och genom det indirekt styra de båda ländernas fortsatta utveckling. Utifrån detta går det att se att EU i detta fall agerat utifrån det neo-realistiska synsättet, då de verkar för att nå ett Europa med socialt och kulturellt likvärdiga stater. Det går att fundera kring om länderna verkligen var redo att ansluta till EU, då det fortfarande brister inom många områden i länderna, och dess myndigheter fortfarande i stor utsträckning är instabila och ineffektiva, vilket går emot det som anges i Köpenhamnskriteriernas politiska avsnitt.

Vad tycker medborgarna?

I undersökningens empiriska avsnitt har det presenterats olika frågor som är av vikt för medborgare, dels i relation till de styrande i respektive land, och även till EU, och relationen mellan länderna och dem.

Medborgarna i de två länderna är generellt sätt positivt inställda till ett kommande EU-medlemskap, och detta har varit bestående under de sex mättillfällen som presenterades i undersökningen. Framförallt är delen av de tillfrågade som tycker att ett kommande EU-medlemskap skulle vara dåligt väldigt låg, och konstant under mättillfällen har det varit lågt. Skillnaden mellan länderna i frågan om ett EU-medlemskap är dåligt är väldigt marginellt, då det under tid endast skiljer sig med enstaka procentenheter. I Rumänien är det en större del av medborgarna som skulle se ett kommande EU-medlemskap som något bra. Det som skiljer länderna åt är att Bulgarien har en större andel som tycker att ett kommande medlemskap varken skulle vara bra eller dåligt. Vid det sista mättillfället som var hösten 2003 var Rumäniens medborgare fortfarande mer positiva till ett medlemskap än vad Bulgariens var. I Rumänien var det då 81 % av de tillfrågade medborgarna som tyckte att ett medlemskap skulle vara positivt, vilken är den högsta uppmätta siffran, medan det i Bulgarien var 73 % som var positivt inställda, vilket i båda länderna talar för ett konstruktivistiskt tänkande, då även medborgarna ser fördelar med ett eventuellt EU-medlemskap.

Vad medborgarna i respektive land identifierar sig som i kommande framtid är av stor vikt för EU, och dess framtid, då de strävar efter en homogenitet. Det som är intressant att lyfta fram i

detta fall är att det är få av de tillfrågade i de båda länderna som endast identifierar sig som europé. Dock är det något fler av de tillfrågade i Rumänien som gör det, där 5 % av de tillfrågade identifierar sig som endast europé, till skillnad från Bulgarien där endast 1 % identifierar sig som endast europé. Något som också är viktigt att poängtera är att de rumänska medborgarna generellt sätt kan ses som mindre nationalistiska när det gäller dess identifikation, då det är 30 % som identifierar sig som endast rumän, till skillnad från Bulgarien, där en större andel kan ses som nationalistiska då 42 % av de tillfrågade identifierar sig som endast bulgar. De tillfrågade medborgarna i Rumänien som sammantaget känner en viss europeisk identifikation är 62 %, vilket är mycket högre än vad fallet är i Bulgarien, där endast 40 % känner en viss europeisk identitet. Slutligen går det att säga att de rumänska medborgarna generellt sätt har en mycket större identifikation med Europa, än vad de tillfrågade medborgarna i Bulgarien har, då de har en mycket större identifikation med sitt eget land. En gemensam identitet är av största vikt för konstruktivisterna, då de menar människor i och utanför organisationer ska dela en gemensam identitet, och sträva efter samma mål, och förpliktelser, vilket skapar det mest effektiva och bästa samarbetet[199]. Utifrån denna undersökning går det att se att medborgarna i länderna känner en viss europeisk identitet, och då framförallt i Rumänien, vilket kan även kopplas till att dess medborgare i större utsträckning är har varit positivt inställda till ett framtida EU-medlemskap. I Bulgarien är identifikationen med Europa lägre, och identifikationen med Bulgarien högre, vilket den systematiska skolan[200] inom konstruktivismen har lett till att de bulgariska medborgarna är något mindre positivt inställda till ett framtida EU-medlemskap än vad medborgarna i Rumänien var.

Den systematiska skolan kan även förklara vilken tillhörighet medborgarna i de två olika länderna känner. Den systematiska skolan menar att aktörers intressen är ett resultat av dess identitet[201]. Den systematiska skolan kan tillsammans med de två föregående undersökningarna kopplas till vilken tillhörighet medborgarna i Bulgarien och Rumänien känner, då de medborgare som har en hög europeisk identitet borde känna en högre europeisk tillhörighet. Detta kan kopplas samman med följande resultat, där det i Bulgarien är 65 % som känner en stor tillhörighet med Europa, vilket är lågt i jämförelse med Rumänien, där det är 84 % som känner en stor tillhörighet med Europa. Genom detta går det att verifiera tankesättet

[199] Schimmelfennig & Sedelmeier (2002) s. 19
[200] Christiansen, T, Jørgensen, E, K & Wiener, A, *Introduction* ur Christiansen, T, Jørgensen, E, K & Wiener, A (2001) s. 26
[201] Ibid

bakom den systematiska skolan, då medborgarna i Rumänien haft högre siffror i alla tre undersökningar, vilket betyder att dess intressen och tillhörighet skapas utifrån dess identitet. I Bulgarien är det hela 17 % som inte känner någon tillhörighet alls. Detta kan återigen återknytas till att de bulgariska medborgarna är mer nationalistiska än de rumänska, och genom detta verkar ha en större distans till Europa. Vidare var även medborgarna i Bulgarien mindre positiva till ett EU-medlemskap än vad medborgarna i Rumänien är, dock bör det poängteras att en majoritet ändå är positiva. Även detta går att verifieras genom den systematiska skolan, då det generellt sätt i Bulgarien är ett lägre intresse för Europa, än vad fallet är i Rumänien, och då går det att förklara dess tillhörighet och intressen utifrån dess identitet.

En annan del av konstruktivismen handlar kortfattat om att staterna har en stor roll när det handlar om att implementera nya normer på nationell nivå, som kommer från internationellt plan. Detta kallar konstruktivisterna den sociala inlärningen[202]. Detta går att koppla till frågan om medborgarna i Bulgarien och Rumänien känner sig informerade om sitt lands anslutningsprocess, vilket är en förutsättning för att de nya normerna ska kunna implementeras. 69 % av de tillfrågade i Bulgarien, och 66 % av de tillfrågade i Rumänien kände sig dåligt informerade om sitt lands anslutningsprocess. Vidare ställdes även frågan till medborgarna om vilka organ de kände till av EU, Europaparlamentet, samt EU-kommissionen. Kännedomen om EU, samt Europaparlamentet var relativt hög, medan kännedom om EU-kommissionen var något lägre. Resultaten mellan de både länderna skiljer sig inte markant åt. Två frågor till som ställdes var om medborgarna tyckte att sitt lands ledare gjorde vad som krävdes för att nå ett medlemskap, samt om de trodde att landet redan fick ekonomisk hjälp från EU. I den första frågan var det något fler i Rumänien som tyckte att dess ledare gjorde vad som krävdes. På den andra frågan var det något fler i Rumänien som trodde att landet redan fick ekonomiskt bistånd från EU, än vad fallet var i Bulgarien. Först och främst går det att koppla den senare frågan till att Rumänien genom Phare har fått mer ekonomiskt bistånd än vad Bulgarien har fått, vilket möjligen kan avspeglas i större förändringar i samhällsklimatet. Det går att anta att den sociala inlärningen har varit effektivare i Rumänien, då befolkningen anser sig ha en större grad av information.

[202] Checkel, T, J, *Social Construction of European Integration* ur Christiansen, T, Jørgensen, E, K & Wiener, A (2001), s. 57

5.4 Slutsats

Till att börja med går det att se att det är marginella skillnader i de båda ländernas väg till EU. En skillnad som bör lyftas fram är att medborgarna i Rumänien generellt sett varit lite mer positivt inställda till EU, och Europa än vad medborgarna i Bulgarien varit. En förklaring till detta kan vara att landet fått något mer ekonomiskt stöd av EU, samt att Rumänien har varit effektivare på att informera sina medborgare om anslutningsprocessen. De största problem länderna har haft var i grund och botten samma problem genom hela anslutningsprocessen. Som tidigare poängterat kan dessa problem härledas till att Bulgarien och Rumänien tidigare varit under kommunistiskt styre, där informella regler och korruption tillhört vardagen och att samhället då var än mer elitstyrt, vilket ledde administrationen till att vara knapphändig, då den under kommunisttiden mest användes som en kontrollmekanism för staten. Detta kan förklara varför det tog så pass lång tid innan dessa problem kunde rättas till. Genom att dessa länder är relativt lika har de under processens gång ofta jämförts med varandra, vilket EU har som mål att inte göra, då Köpenhamnskriterierna är formade för att länderna ska kunna utvärderas individuellt.

Alla verktyg har under anslutningsprocessen använts, men det är Köpenhamnskriterierna och acquis som lyst igenom, då de utgör basen för förhandlings- och anslutningsprocessen. Generellt sätt går det att säga att Rumänien i större utsträckning har använt verktygen, då landet dels har fått mer ekonomiskt stöd och haft twinningprojekt än vad fallet har varit i Bulgarien. De verktyg som i allra största grad direkt har påverkat länderna har varit framstegsrapporterna, samt de osynliga verktyg där den förra har poängterat kraven och vad länderna direkt måste förändra och det senare närapå har fungerat som ett direkt hot för att påskynda ländernas utveckling.

Att länderna inte fick gå med i EU redan 2004 kom inte som någon större överraskning för något av länderna, då de båda hade som mål att gå med i EU 2007. Följande problemområden är orsakerna till att länderna inte fick gå med redan 2004; den höga nivån av korruption, den stora diskrimineringen av den romska minoriteten i länderna, och slutligen den stora administrativa förvirring som då rådde i länderna, och som ledde till ineffektiva myndigheter, som inte skulle klara av att uppnå acquis.

Sammanfattningsvis går det att säga att på makronivån har verktygen och de olika programmen EU använt sig av främst formats utifrån ett neo-realistiskt perspektiv. Detta förklaras genom att det absoluta målet för EU har varit att ha ett likvärdigt samarbete med funktionellt och formellt likvärdiga stater, och verktygen skapades för att kunna säkerställa detta. Mikronivån speglas snarare av ett konstruktivistiskt utgångssätt, då båda ländernas medborgare har varit mycket positivt inställda till ett kommande medlemskap, har känt en stor europeisk identitet och tillhörighet till Europa och EU. Det har även varit så att det snarare är medborgarna som har tagit ett steg närmre EU och Europa än vad de styrande i länderna har gjort. I slutändan har det lett till att staterna och medborgarna har socialiserats in i organisationen EU, och blir än mer homogena i värden och normer vilket tyder på en klar konstruktivistisk väg.

Käll- och litteraturförteckning

Tryckta källor

1998 Regular Report on Bulgarias Progress Towards Accession (1998) Commission of the European Communities: Bryssel

1998 Regular Report on Romanias Progress Towards Accession (1998) Commission of the European Communities: Bryssel

1999 Regular Report on Bulgarias Progress Towards Accession (1999) Commission of the European Communities: Bryssel

1999 Regular Report on Romanias Progress Towards Accession (1999) Commission of the European Communities: Bryssel

2000 Regular Report on Bulgarias Progress Towards Accession (2000) Commission of the European Communities: Bryssel

2000 Regular Report on Romanias Progress Towards Accession (2000) Commission of the European Communities: Bryssel

2001 Regular Report on Bulgarias Progress Towards Accession (2001) Commission of the European Communities: Bryssel

2001 Regular Report on Romanias Progress Towards Accession (2001) Commission of the European Communities: Bryssel

2002 Regular Report on Bulgarias Progress Towards Accession (2002) Commission of the European Communities: Bryssel

2002 Regular Report on Romanias Progress Towards Accession (2002) Commission of the European Communities: Bryssel

2003 Regular Report on Bulgarias Progress Towards Accession (2003) Commission of the European Communities: Bryssel

2003 Regular Report on Romanias Progress Towards Accession (2003) Commission of the European Communities: Bryssel

2004 Regular Report on Bulgarias Progress Towards Accession (2004) Commission of the European Communities: Bryssel

2004 Regular Report on Romanias Progress Towards Accession (2004) Commission of the European Communities: Bryssel

2005 Regular Report on Bulgarias Progress Towards Accession (2005) Commission of the European Communities: Bryssel

2005 Regular Report on Romanias Progress Towards Accession (2005) Commission of the European Communities: Bryssel

Amsterdamfördraget om ändring av fördragentfördraget om europeiska unionen, fördragen om upprättandet av europeiska gemenskaperna och vissa akter som hör samman med dem ur Europeiska Unionens Officiella tidning nr C 340, 10 november (1997)

Att förstå utvidgningen av EU – Europeiska unionens utvidgningspolitik, Europeiska Kommissionen – Generaldirektoratet för utvidgning. Publikationsbyrån: Luxembourg, s. 8f (2007)

Cameron, F (2004) *The future of Europe – integration and enlargement.* London: Routledge

Christiansen, T & Jörgensen, E, K (1999) *The Amsterdam Process: A Structurationist Perspective on EU Treaty Reform.* European Integration Online Paper, vol. 3, nr. 1

Christiansen, T, Jørgensen, E, K & Wiener, A (2001) *The Social Construction of Europe.* London: SAGE Publications Ltd

Esiasson, P, Gilljam, M, Oscarsson, H & Wängnerud, L (2007) *Metodpraktikan – Konsten att studera samhälle, individ och marknad.* Stockholm: Norstedts Juridik

DePoy, E & Gitlin, N, L (1999) *Forskning – En introduktion.* Lund: Studentlitteratur

Eurobaromter 2003:4 – Public opinion in the candidate countries. European Commission (2004)

Europe on the move / Commission of the European Communities, European documentation (2007) Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities

Green Cowles & Smith (2000) *The State of The European Union – Risks, Reforms, Resistance and Revival.* New York. Oxford University Press

Grieco, M, J (1995) *The Maastricht Treaty; Economic and Monetary Union and the neo-realist research programme.* Review on International Studies, vol. 21

Jachtenfus, M (2002) *Deepening and widening integration theory*. Journal of European Public Policy, vol. 9, nr. 2

Jones, A, R (2001) *The Politics and Economics of the European Union. An introductory Text.* Northampton: Edwar Elgar Publishing Inc

Jörgensen, E, K (1997) *Reflective Approaches to European Governance.* London: MacMillan Press Ltd

Kubalkova, V, Onuf, N & Kowert, P (1998) *International Relations in a Constructed World.* New York: M.E Sharpe

Merriam,B, S (1994) *Fallstudien som forskningsmetod.* Lund: Studentlitteratur

Möller, B (2007) *Vad är EU.. och vad kan det bli?.* Stockholm: Santérus förlag

Noutcheva, G & Bechev, D (2008) *The Successful Laggards: Bulgaria and Romania's Accession to the EU*, Eastern Europe Politics and Societies, vol 22, nr. 1

O´Brennan, J (2006) *The Eastern Enlargement of The European Union*. New York: Routledge

Patel, R & Tebelius, U (1987) *Grundbok i forskningsmetodik.* Lund: Studentlitteratur

Pollack, M (2001) *International Relations Theory and European Integration.* Journal of Common Market Studies, vol. 39. nr.2

Pollack, M (2005) *Theorizing the European Union: International organzation, Domestic Policy, or Experiment in New Governance?* Review in Advance, vol. 8

Rosamond, B (2000) *Theories of european integration.* New York*:* Palgrave Macmillan

Schimmelfennig, F & Sedelmeier, U (2002) *Theorizing EU enlargement: research focus, hypotheses, and the state of research.* Journal of European Public Policy, vol. 9, nr. 4

Twinning – Building Europé Together (2006) Commission of the European Communities: Bryssel

Waltz, K (1979) *Theory of international politics.* New York: McGraw Hill

Internetkällor

EU – http:// ec.europa.eu

EU-upplysningen - http://www.eu-upplysningen.se/

Bilaga

Chapters of the acquis

Chapter 1: Free movement of goods

Chapter 2: Freedom of movement for workers

Chapter 3: Right of establishment and freedom to provide services

Chapter 4: Free movement of capital

Chapter 5: Public procurement

Chapter 6: Company law

Chapter 7: Intellectual property law

Chapter 8: Competition policy

Chapter 9: Financial services

Chapter 10: Information society and media

Chapter 11: Agriculture and rural development

Chapter 12: Food safety, veterinary and phytosanitary policy

Chapter 13: Fisheries

Chapter 14: Transport policy

Chapter 15: Energy

Chapter 16: Taxation

Chapter 17: Economic and monetary policy

Chapter 18: Statistics

Chapter 19: Social policy and employment

Chapter 20: Enterprise and industrial policy

Chapter 21: Trans-European networks

Chapter 22: Regional policy and coordination of structural instruments

Chapter 23: Judiciary and fundamental rights

Chapter 24: Justice, freedom and security

Chapter 25: Science and research

Chapter 26: Education and culture

Chapter 27: Environment

Chapter 28: Consumer and health protection

Chapter 29: Customs union

Chapter 30: External relations

Chapter 31: Foreign, security and defence policy

Chapter 32: Financial control

Chapter 33: Financial and budgetary provisions

Chapter 34 - Institutions

Chapter 35 - Other issues

Bilaga hämtad från EU – http://www.ec.europa.eu